

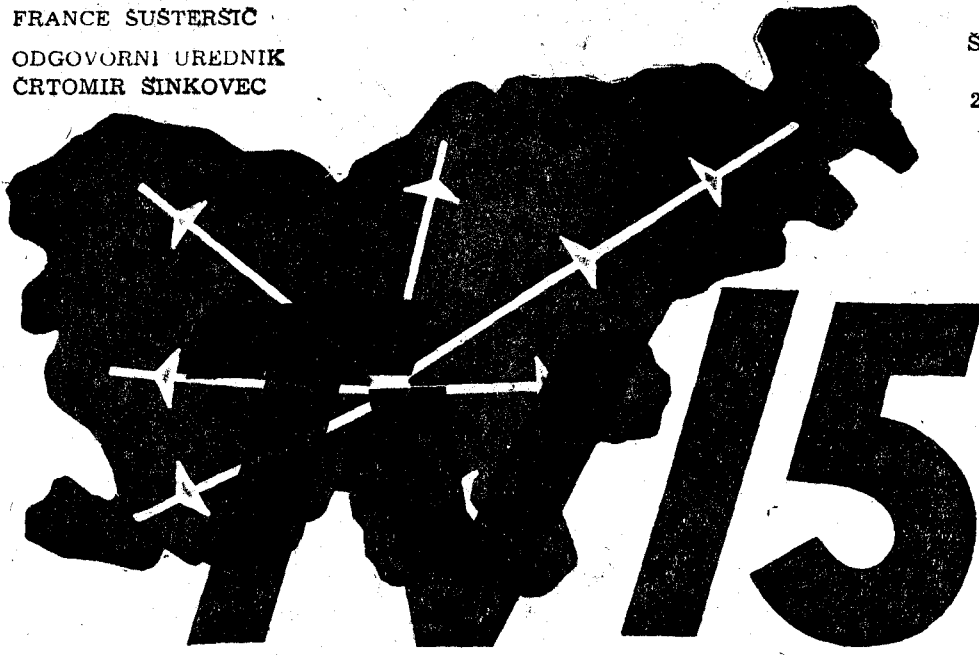
Kako bodo prevedene pokojnine udeležencev NOV

V prejšnji številki smo pregledali ugodnosti udeležencev NOV ki bodo šli v pokoj po določilih novega zakona o pokojninskem zavarovanju (kratkot: ZPZ) v primerjavi z ugodnostmi, ki jih daje udeležencem NOV sedanjí ZPZ. Danes se bomo seznanili s tistimi določili predloga novega ZPZ, ki govorijo o prevedbi pokojnin že upokojenih udeležencev NOV na novi ZPZ. Tudi to pot bomo osvetlili: našo razlago s konkretnimi primeri, ki bodo zajeli vse možne prevedbe, upoštevajoč leto vstopa v NOV, kakor tudi leto upokojitve.

Pri konkretnih primerih, ki jih bomo dali, bomo uporabili valorizacijske količnike, ki jih vsebuje predlog novega ZPZ, čeprav je verjetno, da bodo ti količniki v dokončni redakciji zakona višji.

njihov izvedeni (tj. fiktivni) osební dohodek, temveč se s predpisanimi količniki valorizira njihov dejansko doseženi dohodek, na podlagi katerega so bili upokojeni. Tako valorizirani osebni dohodki. (Nadalj. na 3. strani)

GLAVNI UREDNIK
FRANCE SUŠTERŠIČ
ODGOVORNI UREDNIK
CRTOMIR SINKOVEC

Leto II

Štev. 48 in 49

24. XI. 1964

LJUBLJANA TRANSPORT
ZIČNICA VELIKA PLANINA

BESEDE IN DEJANJA

● Stopnje gospodarske razvitosti

Vsiljuje pa se vprašanje, kako in na kakšni podlagi kaže določiti stopnje teritorialne in gospodarske razvitosti... Ce temu dodamo še dve merili, osnovna sredstva v družbenem gospodarstvu in delež zaposlenih v skupnem prebivalstvu, tedaj bi dali indeksi o teritorialni razvitosti v letu 1962 naslednjo podobo:

	Dohodek na preb.	Osn. sredstva v družb. lasti	Delež zaposl. v skup. preb.
Jugoslavija	190	100	100
Slovenija	193	187	166
Hrvatska	123	125	118
Vojvodina	110	115	121
Srbija - v celoti	91	83	92
- ožje območje	96	81	90
BIH	69	79	76
Makedonija	63	61	85
Crna gora	68	120	84
Kosovo in Metohija	32	35	44

Jovan Račević v članku »Nove rešitve za nerazvita območja« - Komunist, 30. X. 1964

● Premajhni šolski prostori

V SR Sloveniji odpade na enega učenca v osnovni šoli le 3,8 kvadratnega metra koristne površine v eni izmed (se pravi, da isto površino uporabljata še druga in tretja šola). To normativnih pa bi moral imeti na učenca vsaj 6 kvadratnih metrov površine...

● Nekaj manjka

Strojna oprema naše industrije se vse bolj po popolnosti približuje zahodnoevropski; tudi število tehničnih strokovnjakov je v hitrem porastu. Solanje oblikovalcev, ki bi mogli uspešno poseči v preraščanje tehničnega v kulturno, pa nimamo.

● Premalo za kritje potreb

V najboljšem primeru bo izvedenih komaj 88 odstotkov plana letošnjih investicij za gradnjo šolskih prostorov, kar znese 19,5 milijarde namesto planiranih 22 milijard.

● Več zaposlenih - slabši uspehi

Povprečna zaposlenost se je v gospodarstvu povečala za 7,6 odstotka, v negospodarskih dejavnostih pa za 5,2 odstotka, medtem ko je bil tempo rasti v gospodarstvu v letošnjem letu za 20 odstotkov nižji kot v istem obdobju preteklega leta, v negospodarskih dejavnostih pa za 56,5 odstotka višji.

Erna Podbregar, republiški sekretar za delo - Delo 15. XI. 1964

A) Nosilci »Spomenice 1941«

Kot že vemo, bo znašala pokojnina nosilca »Spomenice 1941« po novem ZPZ v vsakem primeru 100% pokojninske osnove, to je povprečnega osebnega dohodka - ne glede na dolgot pokojninske dobe. Glede na leto upokojitve bo prevedba nekoliko drugačna za tiste nosilce Spomenice 1941, ki so bili upokojeni pred uveljavitvijo sedanjega ZPZ (tj. pred 1. I. 1958), nekoliko drugačna spet za tiste, ki so bili upokojeni po sedanjem ZPZ, vendar pred IV. novem ZPZ (tj. pred 1. I. 1961), in spet drugačna za tiste, ki so bili upokojeni pozneje, in sicer do konca leta 1964.

I. Nosilci »Spomenice 1941«, upokojeni do 31. XII. 1957

Vsi nosilci Spomenice 1941 imajo sicer danes že zagotovljeno najmanj povprečno pokojninsko

Ob 21. obletnici II. zasedanja AVNOJ v Jajcu, ki je položilo temelje novi Jugoslaviji, in na pragu 20. obletnice osvoboditve iskreno čestitamo vsem borcem in aktivistom narodnoosvobodilne vojne.

Predsedstvo ZKB NOV Slovenije
Uredništvo in uprava »TV 15«

osnovo VI. zavarovalnega razreda. Kolikor pa so delali na delovnih mestih I., II. ali III. kategorije in imajo najmanj 25 let priznane pokojninske dobe, se bodo - kot tudi drugi upokojenci, ki so delali na takih delovnih mestih - še pred prevedbo pomaknili za en razred višje od sedanjega. Nato se bo povprečni osebni dohodek iz tako ugotovljenega zavarovalnega razreda (to je aritmetična sredina najvišjega in najnižjega osebnega dohodka v posameznem zavarovalnem razredu po zadnji lestvici 62. člena ZPZ) valoriziral s predpisanim valorizacijskim količnikom in nato odmerila nova pokojnina v višini valoriziranega osebnega dohodka.

Primer: Upokojeni nosilec »Spomenice 1941« - visoko kvalificiran delavec (doslej v VI. zavarovalnem razredu) dobi sedaj V. zavarovalni razred, v katerem znaša izvedeni in valorizirani osebni dohodek 44.500 din. Ta znesek je nova pokojninska osnova in hkrati nova pokojnina.

Dosedanja pokojnina je v tem primeru znašala z vsemi dodatki in povečanimi 29.850 din; nova pokojnina bo torej višja za 49,08%.

2. Nosilci »Spomenice 1941«, upokojeni od 1. I. 1958 do 31. XII. 1960

Pri teh udeležencih NOV odpade predhodna pomaknitev za en razred navzgor, temveč se izvede njihov osebni dohodek naravnost iz sedanjega zavarovalnega razreda in nato valorizira. Tako dobljen znesek je nova pokojnina.

Primer: Nosilec Spomenice 1941 - visoko kvalificiran delavec, upokojen leta 1959 v III. zavarovalnem razredu, bo dobil pokojnino v višini izvedenega in valoriziranega povprečnega osebnega dohodka III. zavarovalnega razreda ali 53.400 din.

3. Nosilci »Spomenice 1941«, upokojeni od 1. I. 1961 do 31. XII. 1964

Značilnost prevedbe teh udeležencev NOV - kot tudi vseh drugih zavarovancev, upokojenih v tem obdobju - je, da se ne išče

VELIKI POHOD PROTI JAJCU

TIK PRED DRUGIM ZASEDANJEM AVNOJ JE BILO OSVOBODENE VEČ KOT POL JUGOSLAVIJE. TAKRAT JE NAŠA NARODNOOSVOBODILNA VOJSKA IMELA OSEM KORPUSOV, V NJENIH ENOTAH PA SE JE BORILO VEČ STO TISOČ DOBRO OBOROŽENIH IN V BOJIH PREIZKUŠENIH VOJAKOV.

V takšnih razmerah se je začela vsestransko razvijati tudi nova, ljudska oblast, ki so jo predstavljali narodnoosvobodilni odbor. Oskrbovala je naše enote, v njihove vrste je pošiljala nove borce, organizirala je žetev in setev, skrbelo je za zdravje prebi-

Hercegovska delegacija je sredi novembra krenila iz osvobojenega Gackega in se je med dežjem in snegom in skozi četniške zasedbe prebijala čez Borč. Delegacija iz vzhodne Bosne je odšla iz osvobojene Tuzle 1. novembra. Hodili so več kot dvajset dni, spotoma pa so imeli tudi nekaj spopadov s sovražnikom. Odposlanci so se na poti skozi osvobojene kraje pogovarjali s prebivalstvom in organizirali politične zborni-

vine, da bi pred tem imeli ustanovno zasedanje ZAVNOH.

Odposlanci iz Črne gore so šli mimo razorožene italijanske divizije

Odposlanci Črne gore in Boke so krenili iz požganega Kolašina 16. novembra. Kolona ljudskih predstavnikov, ki jo je vodil Ivan Milutinović, si je spotoma lahko ogledala tudi razoroženo italijan-

Nenavadna pot srbske delegacije

To je bila pot brigad med peto ofenzivo. Srbski odposlanci niso prišli, kot je to bilo z drugimi delegati, s kakega zbirališča, marveč neposredno iz svojih enot, s položajev, iz bojev, ki so jih takrat imeli blizu Jajca. Prihajali so posamič, iz različnih smeri, toda 29. novembra zjutraj so bili vsi do zadnjega v Jajcu.

Najtežavnejšo pot so imeli odposlanci iz Makedonije

Osvobodilni boj se je jeseni 1943. leta v Makedoniji zelo razširil. Čeprav so že takrat usta-

Kolona slovenskih in hrvaških odposlancev pred Jajcem. Na konju jaha dr. Ivan Ribar

Delegati iz Bosanske Krajine so šli po sanski dolini proti Mrkonjić Gradu, kjer so se pred skupnim odhodom proti Jajcu, dne 28. novembra, sestali z drugimi delegati Bosne in Hercego-

ske divizije »Taurinense«. To je bil zares nenavaden spalir, skozi katerega so šli ernogorski delegati. Nato so prek soteske Tare krenili v Gacko, od tod pa prek Borča in po soteski Neretve čez po-

OBČANOVA BELEŽNICA

Cez nekaj dni bo praznik. Ne vem, prijatelj, tovariš, kaj naj ti dam. Ali naj te počakam pred durmi s sopkom rož in ti tako čestitam, ali pa naj ti krepko sežem v roko? Močje... In stiska ne spustim vsaj nekaj sekund! In odidem v drugo smer...?

Enaindvajseta obletnica

Devetindvajsetega bomo čez nekaj dni pisali na koledarju. Ze dvajset let je ta številka v novembru našinjena na koledarju z rdečimi črkami. To pomeni - praznik. Za mnoge: za vse nas! In morda je prav v tej rdeči barvi na koledarju še kako občutljiva simbolika! Vsa j'az jo tako čutim; dojemam!

Naš praznik!
● Praznik domovine, ki se je porajala v najtežjih dneh, ki jih je človeštvo doživljalo v drugi svetovni vojni. V ostruž peklenskega vraga. ki je divjal, ne da bi izbiral sredstva. Njihov cilj jih je posvečeval!

Ne vem zakaj, toda misli mi ob takih praznikih, v vsej njihovi bučnosti in drendanju, ki jih spremija na ulicah in drugod, kljub vsemu mravljišču ljudi, ki ob teh (pa tudi podobnih) dneh neobčajno hite in se slahernemu mudi, kot da bi kdove kaj zamudili, uhajajo v neki skrivni kotiček mene samega. V kotiček, ki, moram priznati, ni »aktiviran« slaherni dan.

Tam, v tem kotičku, se misel počuti navdse dobro. Lepo in toplo ji je: Prijetno! (Morda zaradi tega, ker je lahko sama?)
Kaj mi pomeni devetindvajseti november?

Avnojska kolona bratstva in enotnosti

Slovenska delegacija, ki jo je vodil Peter-Boris Kidrič, je s Kočevskega Roga krenila 10. novembra. Roške gozdove je že pokrival sneg. Kolona, v kateri so bili delavci, kmetje, intelektualci in mladinci, je bila dokaj nenavadna - v njej so bili vojaki in civilisti, vendar vsi dobro oboroženi. Vojško vodstvo nad kolono je prevzel strogi Jaka Avšič. Uspešno so prešli požgane in oropane belokranjske vasi ter čez Kolpo, nato pa so se ponoči previdno in vsak čas pripravljeni na boj s sovražnikom prebijali proti Otočcu, kjer je bil sedež ZAVNOH. Odtod so se skupno s hrvaškimi odposlanci na kamionih in avtobusih, ki so jih bili zaplenili sovražniku, odpeljali proti Bihaću, nato pa proti Splitu, da bi 21. novembra prispeli v osvobodeno Livno. Vodja hrvaških odposlancev je bil sekretar ZAVNOH dr. Pavle Gregorič, kajti predsednik ZAVNOH Vladimir Nazor zaradi bolezni ni mogel na tako težavno pot.

V osvobojenem Livnu so se odposlanci razšli po toplih sobah in se pripravljali na zadnje kilometre poti. Pred tem se je hrvaškim in slovenskim odposlancem pridružil še nekaj delegatov iz Srbije, ki so se bili tudi zadrževali zaradi nekkih posebnih nalog. To kolono so imenovali »avnojska kolona bratstva in enotnosti.«

Tri kolone delegatov iz Bosne in Hercegovine

Delegati, ki so jih bili izvolili v Bočni in Hercegovini, so se Jajcu približevali iz treh smeri.

...kdo so bili bašboziki?

Tako so imenovali (basi bozuk = neumne glave) pripadnike neregularnih turških enot v 19. stoletju, sestavljenih iz prostovoljcev — predvsem Cerkezov, Kurdov, Albancev, Ciganov itd. Vzdrževal jih je sultan, vendar so bili brez uniform in brez plače. Te enote so bile zelo slabo oborožene, primanjkovalo jim je municije, nihče jih ni vasil, discipline pa niso poznale. Regularnih bojev so se izogibale, odlikovale pa so se v ropanju in divjaštvu.

Komandanti turške vojske so jih uporabljali za obveščevalno in izvidniško službo ter za delovanje v nasprotnikovem zaledju, predvsem pa takrat, ko je bilo treba zatreči kako vstajo.

S tem imenom so tudi Italijani označevali pripadnike svojih pomožnih enot, ki so jih med osvajanjem Eritrije novočili med tamkajšnjim prebivalstvom.

...Kdaj so nemški zračni baloni napadli Pariz in London?

Nemška vojska je imela v začetku prve svetovne vojne na francoski fronti pet, na ruski pa tri zračne balone. Dva balona, ki sta bombardirala francoske enote v Alzaciji, pa

Ali veste...

so kmalu izgubili, ker sta letala prenilno in so ju Francozi sestrelili. Kmalu se je pokazalo, da so največji sovražnik zračnih balonov ne le letala, temveč da jih je moč uničiti z eno samo dobro namerjeno zažigalno kroglo. Zato so Nemci začeli izdelovati večje balone s prostornino 32.000 kub. metrov in s štirimi motorji, ki so se lahko dvignili 3000 metrov visoko in se tako izognili nasprotnikovim letalom. Baloni te vrste so lahko ponesli sabo do 15.000 kilogramov koristnega tovora.

Dvajsetega marca 1915. leta so nemški baloni prvič bombardirali Pariz, 31. marca pa še London. Nato je sledila vrsta napadov po zavezniških mestih tja do Soluna. Bombardiranje so nadaljevali tudi v naslednjem letu, ko so na britanska mesta odvrgli kakih 37 ton bomb.

Leta 1917 so se na nemški strani pojavili spet novi baloni, še večji od prejšnjih. Imeli so po šest motorjev, njihova prostornina je znašala 50 tisoč kub. metrov, dvignili so se lahko 6000 metrov visoko, s seboj so lahko vželi 30.000 kg koristnega tovora, leteli pa so s hitrostjo 100 kilometrov na uro. Ker tudi te zračne ladje niso dosegale pričakovanih rezultatov, so jih kmalu izločili iz kopenske vojske in jih dodelili vojni mornarici.

Nemške zračne ladje so med prvo svetovno vojno odletele skupno na 111 bombardiranj, zmetale pa so na sovražnikova mesta in enote 164 ton bomb.

»Rusi pripravljajo nekaj fantastičnega«

PRVI ASTROFIZIK ZDRUŽENIH DRŽAV AMERIKE, TVOREC AMERIŠKEGA VESOLJSKEGA PROGRAMA, NEMŠKI ZNANSTVENIK WERNER VON BRAUN JE PRED KRATKIM V POGOVORU FORMULIRAL SVOJA GLEDIŠČA O KORISTNOSTI OSVAJANJA MESECA

Ali se splošno pričanje, vam lahko rečem, da je petdeset odstotkov verjetnosti, da bomo na Mesec prispeli pred 1970. letom.

»Ali imate, dr. von Braun, Mesec morda le za praktičen cilj, ki pa sam po sebi ni preveč zanimiv?«

»To pa spet ne! Mesec je idealna baza za kozmološka raziskovanja v velikem obsegu. Na Mesecu ni ne atmosfere ne vode, prav tako pa tudi ne erozije. To je klasičen primer nastanka ne-
beškega telesa v srcu našega sončnega sistema brez erozije, ki sicer na drugih telesih nenehno odstranjuje vse sledove njihovega mučnega porajanja. Zato je Mesec tudi idealen observatorij za opazovanje vseh tistih sil, ki so napravile naš Sončni sistem. Morda bomo prav na Mesecu zvedeli, kako je nastala Zemlja.«

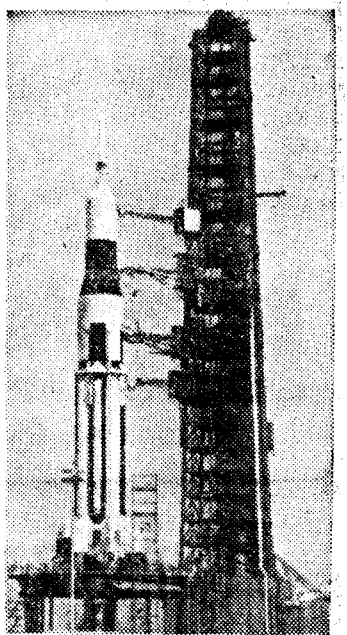
»Je morda znano, koliko bo stala izstrelitev rakete »Saturn V« in vesoljske ladje »Apollo?«

»Če ne računamo celotnega programa predhodnih raziskoval-

nih del, bo polet na Mesec stal dvajset milijard dolarjev. Po uresničitvi desetih ali petnajstih poletov na Mesec pa bodo stroški za vsak nadaljnji polet znašali le nekaj sto milijonov dolarjev.«

»Ali je še dolgo do tistega dne, ko bodo turisti lahko odhajali na smučarski weekend na Mesec?«

»Neka družba je že izračunala, da bi prevoz pol kilograma tovora ali potnika na Mesec stal le pet do deset dolarjev. Ko bodo začeli izdelovati tako močne jedrske motorje, bodo tudi turistični poleti na Mesec postali vsakodnevni pojav.«

Raketa »Saturn I« s kapsulo »Apollo« v Cap Kennedyju. Raketa je visoka 58 metrov

IZ SPOMINOV MOŠA PIJADA NA DAN, KO JE TOVARIŠ TITO POSTAL MARŠAL

»IN VENDAR SI MARŠAL!«

Spominjam se, kako sem v zadnjih dneh pred zasedanjem bil — kot tudi drugi tovariši — pod velikim vtisom bližnjega zasedanja kot izredno pomembnega dogodka. Iz upornega ljudstva postajamo država. Vsakomur so bile jasne ogromne, neccenjive zasluge tovariša Tita kot tvorca osvobodilne vojske, kot voditelja ljudstva v boju in kot državnika, ki je v največji meri pripomogel, da je prišlo do tako daljnosežnih ukrepov na drugem zasedanju AVNOJ.

Prav, ali je moč dati na kak način priznanje in zahvalo naši vojski in njenemu komandantu? Ali pa to že zadostuje? Tito bo jutri ne le komandant,

ampak tudi predsednik ljudske vlade. Čeprav smo imeli v vojski podoficirske in oficirske čine že od maja 1943. leta, na Titovem plašču še vedno ni nobenih oznak

kljub temu, da ga v tujem tisku in tuji oficirji, ki prihajajo z njim v stik, nazivajo »general«. Ali ni morda že čas, da tudi on dobi čin? Toda, kakšnega?

Za generalpolkovnika nismo še nikogar imenovali.

Ali bi morda ta najvišji čin, ki se predvideva, v zadostni meri označil v tem času pomen in vlogo Tita kot vrhovnega komandanta in splošno priznanega ljudskega voditelja, ki bo jutri postal tudi predsednik vlade?

Take misli so me v tistih dneh obhajale in mi niso dale miru, dokler se nisem spomnil, da bi predlagal, naj bi Tita proglasili za maršala. To sem tudi storil. Čeprav so se z menoj vsi strinjali, tovariši Tito še slišati ni hotel kaj takega in je odločno odbil. Moral sem odnehati, čeprav sem bil prepričan, da bo to edina pomankljivost v sklepih zasedanja.

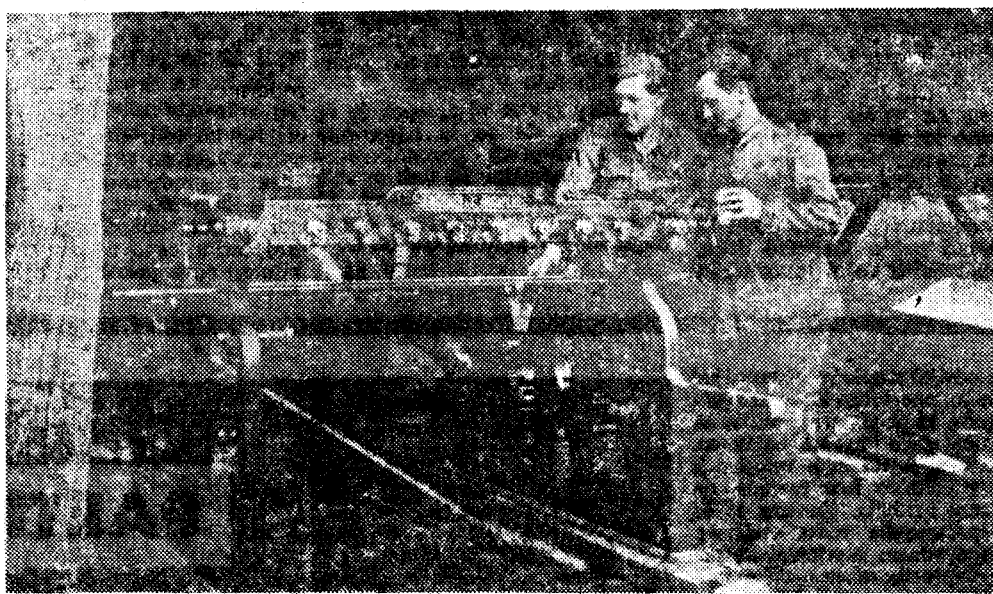
Razmere pa so se tik pred zasedanjem nepričakovano temeljito spremenile. Ko je prispela slovenska delegacija — še dobro se spominjam tistega nočnega srečanja z njimi — so nam slovenski tovariši povedali, da prihajajo s predlogom, naj bi Tita imenovali za maršala. Sedaj pa nam ni bilo več tako težko pogovoriti tovariša Tita, naj nikar ne zavrne tega priznanja. To ni bila čast in priznanje le zanj, temveč tudi za našo mlado in slavno vojsko, za ves naš boj.

Plenum je predlog Slovencev pozdravil z navdušenim in dolgotrajnim vzklikanjem maršalu Titu.

Na seji so sklenili, naj bi jaz prebral vse sklepe. Ko smo vsi veseli čestitali tovarišu Titu, je na odru nastala velika gneča. Ko sem ga poljubil, se nisem mogel vzdržati, da ga ne bi kljubovalno spomnil: »In vendar si maršal!«

Bil sem vznemirjen in radosten, vendar sem sklep bral svečano in glasno. Nihče, ki se je udeležil zasedanja, ne bo mogel pozabiti na doletrajno in nepopisno navdušenje, ki ga je povzročilo branje tega sklepa. Prav tako pa ni moč pozabiti, kako je tovariš Tito med ovacijami skromno stal na govorniškem odru in ni mogel priti do besede, da bi se zahvalil za priznanje, ki ga je bil pravkar dobil.

FOTOGRAFIJA Z VPRAŠAJEM

Partizanska tehnika delata, brkone, pri tiskarskem stroju. Fotografija izvira, po njih italijanskih uniformah in starih triglavkah sodeč, iz obdobja tik po kapitulaciji Italije. Prosimo vsakogar, ki kaj ve povedati o nastanku fotografije, naj nam to sporoči.

Tovariš Julij Sočan (Tomaž Skala) nam je sporočil, da fotografija, ki smo jo objavili v 46. številki »TV-15«, predstavlja borce na čelu Gubčeve brigade na poti na položaje na obroke Gorjanec. Prizor je bil posnet na poti od Suhorja proti vasi Hrast in Jugorje, leta 1944.

OBRAMBNA VZGOJA IN CIVILNA ZAŠČITA

Avto je v industrijskih državah sestavni del življenja. Zaradi dejstva, da je avto prostor, v katerem so vedno potniki, nastane vprašanje: Kaj se bo zgodilo z vsemi temi ljudmi v primeru ne-nadnega atomskega napada? Ali ne bodo morda avtomobil milijonom ljudi smrtina past? Ali bodo avtomobili lahko zaščitili ljudi podobno kot hiše, ali bo avto moč v trenutku obrniti, da bo zapeljal svojega lastnika daleč od kraja eksplozije? Ali bo morda dobro odpreti avtomobilna okna? Ali bi se morali vozniki in drugi potniki v avtomobilu v trenutku eksplozije takoj vreči na tla? Ali je z avtom sploh mogoče ulti učinku atomske eksplozije, v kolikšni razdalji je upanje na rešitev?

Na vsa ta vprašanja je bilo mogoče odgovoriti ali vsaj približno razjasniti položaj le z vrsto poskusov. Zato so napravili v Las Vegasu, v državi Nevada celo vrsto poskusov, ki so se jih udeležili med drugimi tudi zastopniki združenja avtomobilskih inženirjev. Ti naj bi ugotovili učinek eksplozije, toplote in radioaktivnosti žarkov na avtomobile ter proučili primerne zaščitne ukrepe. Razen tega je bilo treba ugotoviti, ali so avtomobili po atomskem napadu sploh še uporabni. Velike avtomobilске tovarne so dale na razpolago več polnolpoma novih avtomobilov ter tri poštne kamione. Nad 50 avtomobilov so razpostavili na različnih razdaljah v krogu okoli središča eksplozije. Polmer prevega kroga je znašal 800 m, najdaljši pa 3,2 km. Razdalje med posameznimi krožnimi obdoli, na katerih so stali avtomobili, so merile po 400 m. Avtomobile so

razpostavili tako, da so ali vozili ali pa parkirali. Na nekaterih avtomobilih so bila okna delno ali popolnoma odprta, v drugih pa zaprta. Pri nekaterih avtomobilih so bile vključene posamezne brzine ali pa zavore. Bencinski kotel so bili ponekod prazni, drugod do polovice napolnjeni, pri nekaterih pa popolni. Nekaj avtomobilov je stalo zraven poskusnih hiš na razdalji 1100, oziroma 2300 m od središča eksplozije. V 24 avtomobilih so sedele oblečene človeške lutke naravne velikosti. Na sedežih nasonajala, na blazine, po tleh,

na zaščitna sončna stekla in drugod je komisija postavila merilne aparate za temperaturo in za žarke tudi Geigerjev števec. Razen tega so pri tej eksploziji preizkusili nov priročnik pritiska. Fiz ko je bilo po eksploziji mogoče priti do zemljišča, so začeli zbirati podatke.

Atomsko bombo so postavili na stolp in jo tam sprožili. Eksplozirala je z močjo, enako 15.000 tonam eksplozivna, svetloba pa je bila stokrat močnejša od sončne. Ko so po eksploziji pregledovali avtomobile, so ugotovili, da na avtomobilskih šasijah, na prednjih in zadnjih kolesih, na motorjih in na drugih mehaničnih delih ni bilo omebne vrednih poškodb. Prav tako tudi niso opazili pomembnejših zlomov kovin, niti ne v tistih primerih, ko je zračni pritisk vozila prevrnil.

Na splošno so bili zvrnjeni na stran le tisti avtomobili, ki so bili razpostavljeni počez v smeri od središča eksplozije na razdalji pod 1200 m. Vozila, ki so jih pripravili za vožnjo že pred eksplozijo, ki so bila razen onih najbližjih, ki so zgorela, uporabna za vožnjo. V bližini središča eksplozije pa vse do razdalje dveh kilometrov so bile zdrolbene šipe. Na avtomobilih v prvih vrstah je zračni pritisk vrget iz okrovov kose zaščitnega stekla. Steklena okna so v glavnem samo popokala, niso pa razpadla. Pri večini avtomobilov

polnoma zgoreli. Vseeno je bilo, ali je bil rezervar poln ali prazen, odprt ali zaprt.

Na avtomobilih niso ugotovili nobene sledi fizičnega učinka žarkov, pač pa je nekatere poškodovanih padajoč pepel. Vsa vozila izven požarnega področja so prebrskali glede radioaktivnosti zunaj in znotraj. V posameznih primerih je bilo dovolj, če so jih po eksploziji samo umili z vodo. Prav tako niso mogli ugotoviti kakšne razlike učinka atomske eksplozije na posamezne znamke in modele, razen tistih avtomobilov seveda,

katerih lesene karoserije niso bile tako odporne proti zračnemu pritisku kot jeklene. Ugotovili so en sam defekt zračnic, pa še tega je povzročil požar. Na vozilih z zaprtimi okni so opazili najmočnejše poškodbe na stneh in na staničah, na avtomobilih z odprtimi okni v razdalji 2-3 km od eksplozije pa sploh ni bilo pomembnejših poškodb. Le vrata so rekoliko uskočila, tako da jih je bilo težko odpreti.

Ker se kot, pod katerim valovi topli zrak na avtomobile, spreminja glede na višino atomske eksplozije, je upravičena domneva, da se bodo pred eksplozijo najbolje zavarovali tisti, ki se bodo stisnili ob tla. Po oseedanju izkušnjah si lahko voznik ohrani življenje, če se izogne neposrednemu obsevanju radioaktivnih žarkov. Na lutkah, ki so bile v

avtomobilih namesto ljudi, so ugotovili v krogu s premerom 1,2 kilometra opekinne na obleki, in sicer predvsem na zgornjem delu telesa ter zlasti nad rameni. Najbrž so dobila precejšnje opekinne tudi lica teh lučk. Kdor se hoče izogniti opeklinam zaradi toplotnih žarkov in delcev vročega stekla — so ugotovili strokovnjaki — naj se vrže v avtomobil na tla. V tem primeru tudi usločenje avtomobilске strehe — to so ugotovili pri avtomobilih z zaprtimi okni — ne bi poškodovalo človeških glav.

Ogenj, ki je nastal na sedežih bližnjih avtomobilov zaradi toplotnih žarkov, se je širil počasi, približno tako, kakor se zgodi, če pade na sedež prižgana cigareta. Del poškodb zaradi ognja so povzročili tudi vroči delci, ki jih je zračni pritisk razmetal naokrog. Zaprta vrata in okna lahko zdržijo te drobec, v ta namen pa se najbolje obnesejo avtomobili z aerodinamično karoserijo.

Po vseh teh ugotovitvah lahko rečemo, da so ljudje v avtomobilih boljše zavarovani pred raznimi drobeci, ki jih je vsepovsod po zraku dovolj, kot pa tisti, ki bi se v primeru eksplozije zatekili v isena poslopja ali ute. Ali hišni zidovi bolje varujejo pred eksplozijo kot avtomobili, še niso mogli ugotoviti, ker vseh elementov niso preiskali. Spoznali pa so, da bo najbolje, če se v primeru

atomskega napada zateče mestno prebivalstvo v posebna zaklonišča. Vse avtomobilске strehe, ne glede na oddaljenost od središča eksplozije, so spremenile obliko. Pri prevrnjenih avtomobilih niso mogli ugotoviti, ali so bila okna odprta ali ne. Vzoklino na strehah so prav gotovo znatno ublažile sunek zračnega pritiska znotraj avtomobila, v bližini eksplozije atomske bombe pa ta pojav ne more biti neke vrste zaščita, ker zračni pritisk deluje na človeško telo neposredno skozi okno.

Tri kilometre od središča eksplozije so bili v zakloniščih vojniki, ki niso utrpeli nobene škode. Na avtomobilih, ki so bili razpostavljeni okoli njih in so bila okna zaprta, so se zaradi zračnega pritiska vdrle strehe. Po tleh se da sklepati, da bi ruševine, nastale zaradi zračnega pritiska, zdrolbele avtomobile, če bi stali blizu zidov.

Kratke ugotovitve: Na splošno so avtomobili zelo odporni proti požaru, vendar pa lahko izbruhne požar v njihovi notranjosti, in sicer predvsem na sedežnih blazinah. Ker se ogenj širi počasi, ga lahko pogasijo brez posebnih težav ljudje, ki so pač v avtomobilu. Izven področja atomske eksplozije — to je vsem živim bitjem zelo nevarno — zaprta avtomobilska okna bolje ščitijo pred delci, letelimi po zraku, kakor pa liše brez zaklonišča. Poskusni v Las Vegasu so jasno pokazali: poškodovane karoserije so lahko v primeru eksplozije skoraj prav tako nevarne kakor hiše, ki se rušijo nad zravnim pritiskom. Zato svetujemo tudi za avtomobile protiatomska zaklonišča.

SLAVKO TARMAN

Vpliv jedrske eksplozije na avtomobile

NEMŠKA KRIŽARKA EMDEN JE BILA V DNEH, KO SE JE ZAČELA PRVA SVETOVNA VOJNA, NA DALJNEM VZHDU, NA RUMENEM MORJU, OD TOD PA JE KRENILA PROTI INDIJSKEMU OCEANU. ČEPRAV SO JO ZAVEZNIŠKE LADJE NEPRESTANO PREGANJALE, SE JE KOMANDANT KRIŽARKE EMDEN SPRETNO IZOGIBAL ZASLEDOVALCEM. SPOTOMA JE UNIČIL VRSTO ZAVEZNIŠKIH TRGOVSKIH LADIJ, ZAŽGAL SKLADIŠČE NAFTE V MADRASU IN V LUKI PENANG NA MALAJI POTOPI RUSKO KRIŽARCO ZEMČUG, NEKOLIKO KASNEJ A SE FRANCOŠKI RUSILEC MOUSQUET. KOMANDANT NEMŠKE GUSARŠKE KRIŽARKE PA NI IMEL SMISLA LE ZA VOJSKOVANJE, TEMVEČ TUDI ZA SALO...

druga avstralska salva je zadela svoj cilj.

Nemcem je slaba predla. Nasprotnikove granate so pobile kakih petdeset mornarjev, razdejale cevi za poveljevanje, pod krmo pa povzročile požar. Müller je tako izgubil svojo edino prednost: okretnost. Bitka je bila zanj že izgubljena, popustiti pa le ni

5 USODNIH DNI druge svetovne vojne

33.

Dan, ko je umrl Hitler

Od leta 1942 so Rusi tisti, ki manevrirajo, zmagujejo, prodirajo, se umikajo, obkoljujejo, Nemci pa se branijo na istem mestu.

Se nekaj. Rusija je osredotočena na eno vojno proti nemu sovražniku. Od Amerike dobiva veliko pomoč, s katero polni vrzeli in krepi svojo vojaško silo. Realpolitik je nemški izraz, izvajajo pa jo Rusi. Adolf Hitler je v primerjavi s trdim računarnjem, ki vlada v Kremlju, samo še romantični pesnik.

Vendar je Sovjetska zveza tudi veliko pretrpela. Za zadnjo bitko je zbrala vse sile. Njena armada je združenje elitnih divizij, preizkušenih v boju in discipliniranih, pa tudi stepskih tolp, ki spominjajo na kozake iz leta 1812. Morda bi ta armada doživela hud poraz, če bi se spopadla s takšnimi oklepnimi divizijami, kakršne sta pred leti vodila Guderian in Rommel. Toda takšnih divizij ni več, tako da je množica mož in orožja, ki se zbira ob Odri, več kot dovolj močna, da premaga slabotno in povprečno Heinerjevo armado.

Proti dvajsetim armadam Konjeva, Žukova in Rokosovskega ima Heiner III. oklepno armado, ki ji poveljuje general von Mantuefel, ki se je vrnil s ponesrečene ofenzive v Ardenih, in IX. armada, ki jo vodi infanterijski general Busse, ki je bil dolgo poveljnik glavnega štaba maršala von Mansteina.

Prva teh armad je na položaju ob spodnjem toku Odre in se ji nekaj časa ni treba preveč bati napada, ker je reka preveč narasla. Nasprotno pa je ob srednjem toku Odre nasproti Berlina, kjer so vode že otekale, prišlo do hudih vsakodnevnih bojev, v katerih se tolčejo enote pod Bussejevim poveljstvom in enote 2. beloruske fronte. Vzhodno od reke imajo Nemci še vedno v rokah zgodovinsko trdnjavo Kustrin, ki pa jo Rusi že obkoljujejo Operacije, ki jih je Hitler prepisal, da bi rešil trdnjavo, nimajo nobenega uspeha, marveč samo prezgodaj izčrpajo IX. armado. Naposled se poveljnik Kustrina, SS-gruppenführer Rheinferth odloči, da ne bo umrl za prazen nič in z 800 preživeli vojaki prebije ruske linije in se pridruži nemški armadi. Hitler rjove, da je izdajalec in ga da ustreliti.

Do 15. marca sta 7. in 8. divizija generala Busseja improvizirani enoti, ki se oblikujeta med bojem. Busse dobi šele v drugi polovici meseca nekaj močnejših elementov: 9. padalsko divizijo, 5. lovsko divizijo, 20. divizijo oklepnih grenadirjev in 169. pehotno divizijo, ki se je bila umaknila z Laponske... Toda Hitler bo poskrbel, da bo njegove napore uničil.

Heinerici ni imel še nikoli neposrednih odnosov z njim. Resni general mu skuša razložiti slabost svoje armadne skupine in potrebo po močni rezervi, toda Hitler ga prekine sredi razlage ter mu začne jezno govoriti o Rdeči armadi. Pravi, da je že čisto na koncu, da se bojuje samo zaradi plena in da potiska pred seboj kaznjence, ki jih je zbrala v sovjetskih koncentracijskih taboriščih. Vprašanja o zmagi sploh ne bi bilo, ko bi nemško armado vodili pravi generali, ne pa izdajalci in pesimisti. »Prinašate mi številke. Vaše številke me ne zanimajo. Zanimajo bi me, če bi v vaše enote vnesli zmagoslavni fanatizem. Na to pa ne računam.«

Prizor, ki sledi, še huje prizadene novega poveljnika armadne skupine »Weichsel«. Goering, Himmler in admiral Doenitz so navzoči pri raportu. »Moj firer,« reče Goering, »za vašo bitko ob Odri vam pošljem sto tisoč mož iz moje Luftwaffe.« — »Moj firer,« reče Himmler, »za vašo bitko ob Odri vam pošljem mojih 25.000 esesovcev.« — »Moj firer,« reče Doenitz, »za vašo bitko ob Odri vam pošljem mojih 12.000 mornarjev.« — Hitler seštevava: »100.000 plus 25.000 plus 12.000 je 137.000 mož, dvanajst divizij. Tu imate rezervo, general Heinerici!« Ta mirno odgo-

DVOBOJ DVEH KRIŽAROK

Na obisku pri angleškem guvernerju

Komaj šest tednov po izbruhu vojne je EMDEN imel na vesti že kakih trideset trgovskih ladij, hkrati s tem pa je tudi povsem omrtvitil pomorski promet po Bengalskem zalivu. Zato se je britanska admirality odločila, da bo s svojimi vojnimi ladjami temeljito preiskala ves Indijski ocean in kaznovala predrznega morskega gusarja.

Medtem ko so se Britanci čudili, kam se je nemška križarka nenadoma skrila, se je EMDEN vsidral pri otočku Diego Garcia, ki leži kakih 1200 morskih milj južno od Indije. Otok je bil, kot se reče, bogu za hrbtom, saj je tja prihajala ladja komaj enkrat na vsakih šest mesecev in stari gospod, ki je igral vlogo nekakšnega guvernerja tega končka britanske imperije, sploh se ni vedel, da se je medtem začela svetovna vojna. Zato je nemške oficirje in mornarje sprejel izredno prisrčno in gostoljubno.

»Tu se bomo zadržali le nekaj dni, da bi popravili nekatere okvare na ladji,« mu je pojasnjeval komandant nemške križarke EMDEN Müller vzroke njihovega nepričakovanega obiska. »Smo na poti okoli sveta. Zelo bi bili počašteni, če bi nas obiskali na ladji in skupno z nami izpili čašo šampanjca!«

To je bil res nepozaben večer. Starega gospoda so nato z nemškimi častnim spremstvom odpeljali nazaj na njegov otok, ob katerem je nemška posadka preživela nekaj mirnih dni brez vsake skrbi. Čakale pa so jo že nove naloge...

»Zelim vam srečno pot! Po zdravite britanske ladje, ki jih boste spotoma srečali,« je stari

guverner ob slovesu naročil svojim sovražnikom, ki pa jih je imel za svoje najboljše prijatelje. Uro kasneje je bil otok Diego Garcia za Nemce le še prijeten spomin na njihov nenavaden doživljaj.

Lov se nadaljuje

V mesecu oktobru je EMDEN zajel še kakih petnajst ladij, nato pa je zaplul proti jugu, vzdolž

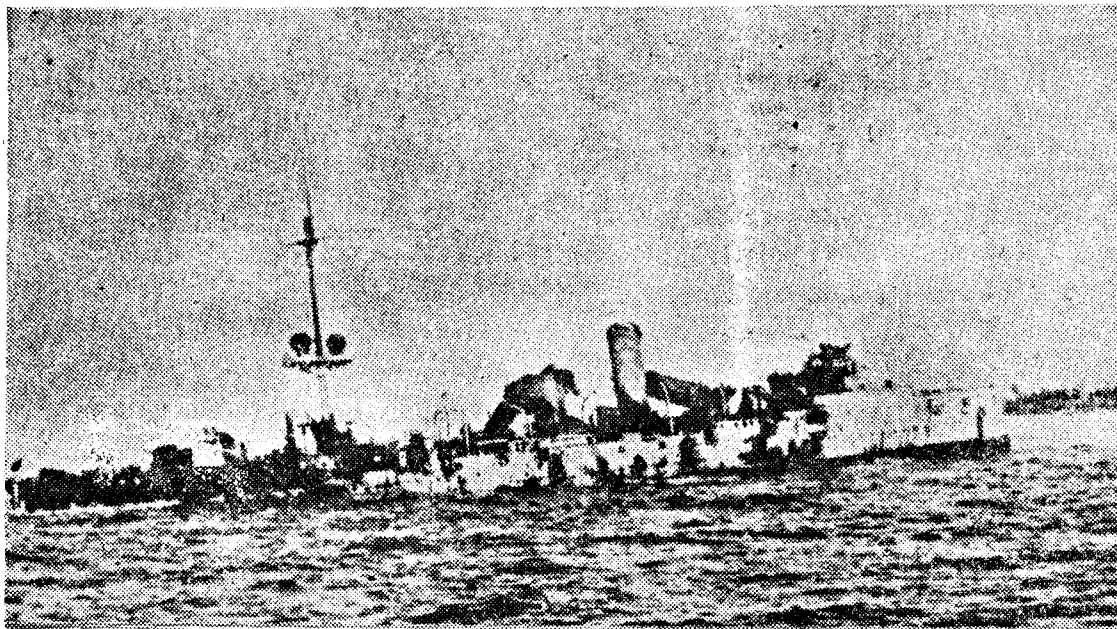
NE ter japonska IBUKI. Sklenil je, da bo vsako izmed teh napadel posebej, še prej pa je nameraval uničiti zavezniško kabelsko in radijsko postajo na otoku Keeling, ki spada v Kokosovo otočje.

Nekaj pa komandant Müller le ni vedel. Namreč to, da je avstralska križarka SYDNEY prav v tistih dneh patrolirala vzdolž Kokosovih otokov in da je bilo

hotel. Z največjo težavo je ladjo spravil v tak položaj, da bi mogel vsaj s topovi sovražniku prizadeti čim večjo škodo.

Konec nemškega gusarja

Avstralski so pravočasno ugotovili Müllerjeve namere in so se s spretnim manevrom izognili nemškimi topovom, zato pa so njihove granate s podvojeno močjo mesarile po nemški gusar-

Razbitine nemške križarke EMDEN

Sumatre. Osmega novembra je komandant Müller po podatkih, ki jih je bil dobil na nemški indijski ladji, obvestil svoje oficirje, da EMDEN sledi v sosednji zavezniški križarce: avstralski SYDNEY in MELBOUR-

njenemu poveljniku Glossopu znano o približevanju EMDENA.

Devetega novembra ob zori se je EMDEN zadržal blizu otoka Keeling. Skupina mornarjev, šteje se kakih petdeset mož, se je v največji tišini vkrcala na čolne, da bi napadla radijsko postajo. Komandanta nemške križarke so mučile hude skrbi: petdeset mož je postal na kopno, drugih trideset je imel na ladjah, ki so ga oskrbovale s premogom, in tako se bo EMDEN, če ga bo sovražnik napadel, znašel v hudih škripih.

Kdo bo koga?

Tako je tudi bilo. Ob četrť na osem je britanska radijska postaja na otoku začela oddajati signale, da jo napadajo Nemci. Četrť ure kasneje so nemški mornarji že porušili oba stebra z anteno in prerežali podvodne kable. Bilo pa je vse zaman: čez slabo uro je Müller na severu zagledal visok stebel črnega dima. To je bila avstralska križarka SYDNEY.

Komandant nemške križarke ni čakal na vrnitev svojih mornarjev z otoka, temveč je ukazal, naj ladja z največjo hitrostjo krene proti jugu. Ali je bežal ali pa je to bila le zvijača?

Müller je vedel, da je avstralska križarka za 2000 ton težja (imela je 5490 ton) in da ima močnejše topove (osem topov kalibra 152 mm proti desetim nemškimi topovom kal. 105 mm), zato pa je nemška ladja laže manevrirala. Müller je hotel Avtralce zvabiti za seboj in izrabiť njihovo neprevidnost tako, da bi se EMDEN nepričakovano obrnil in proti SYDNEYU izstrelil torpede.

Ko sta si bili križarki narazen manj kot 5000 metrov, so se oglašili avstralski topovi. Nemškega gusarja so zadele že prve granate. EMDEN je odgovoril in ena izmed njegovih granat se je razletela na krovu SYDNEYA. Tudi

ski križarki. Čebral se njen krov, jambre in dimnike, da je bilo veselje.

Nato je nekak nemškega cesarja, princ Franz Josef Hohenloher, ki je bil tudi na EMDE-NU, kot eden izmed njegovih oficirjev, dal izstreliti torpede. Razdalja do SYDNEYA pa je bila prevelika. Avstralsci so po brazdi na morski gladini zlahka videli, kaj se jim bliža, in so imeli dovolj časa, da se torpedom izognejo.

Sledila je nova avstralska salva, na nemški ladji pa so padle nove žrtve in izbruhnili so novi požari. To je bil konec! Da bi rešil vsaj nekaj človeških življenj, je Müller ukazal, naj ladjo z vso hitrostjo poženo proti obali. In res, ladja je z vso močjo planila med ostre čeri in tam obticala.

Sunek je bil tako silovit, da je krmarja ubilo, Müllerja pa vrglo po poveljniškem mostu, da se je onesvestil.

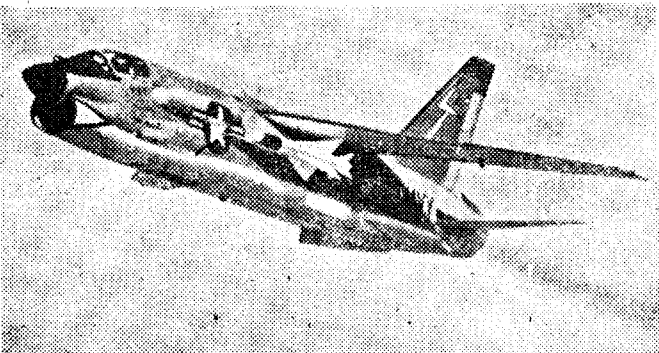
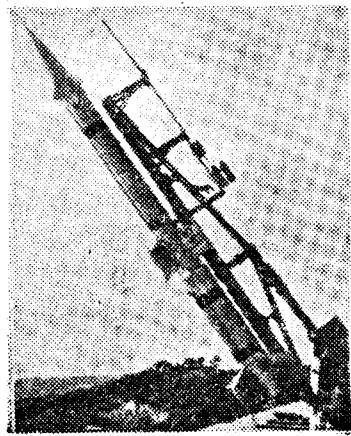
Bitke pa še ni bilo konec. SYDNEY se je nemški gusarski križarki približal na kakih 3000 metrov in jo še nadalje obstreljeval. Müller, ki se je medtem spet osvestil, je ukazal, naj signalizirajo avstralski križarki, da se vda. Ukaza pa ni bilo moč izvršiti, ker so bili vsi signalisti že pobiti. Sele potem, ko je dal sneti zastavo, so Avstralsci razumeli, da je bitke konec in da lahko prenehajo s streljanjem.

Na nemški gusarski ladji so našli 131 mrtvih mornarjev in oficirjev, petdeset pa jih je bilo ranjenih.

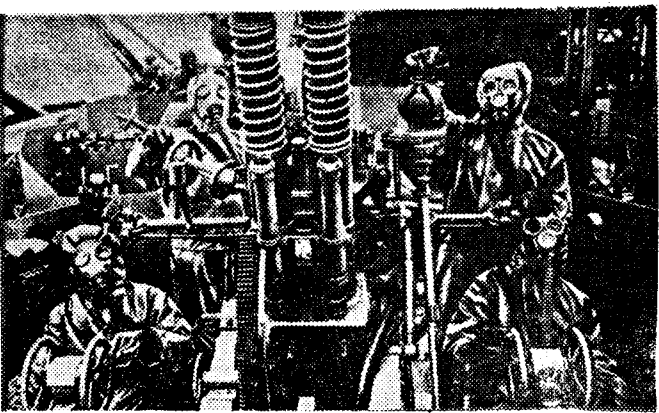
Kaj pa se je zgodilo z EMDE-NOM? Zavezniki so kasneje nekako potegnili s čeri kup ruševin in črnega železja, ki je nekdanj bil EMDEN, in ga prepeljali v ladjedelnico. Z velikimi stroški so ladjo popravili. Tako je EMDEN spet postal vojna ladja, toda tokrat sestavni del zavezniškega vojnega ladjevja.

V BESEDI IN PODOBI

Novi francoski protiletalski projektili, s katerimi so pred kratkim začeli oboroževati vojne ladje srednje velikosti, bodo povsem potisnili iz uporabe podobne ameriške protiletalske rakete »Terrier«.

Nadvozni lovcji tipa »Crusader« so poglavitno obrambno orožje ameriških letalonosilk, v zadnjem času pa tudi francoskih letalonosilk. Ameriška letala so oborožena s projektili vrste »zrak-zrak« tipa »Sydwinter«, francoska pa z domačimi izstrelki »R-530«.

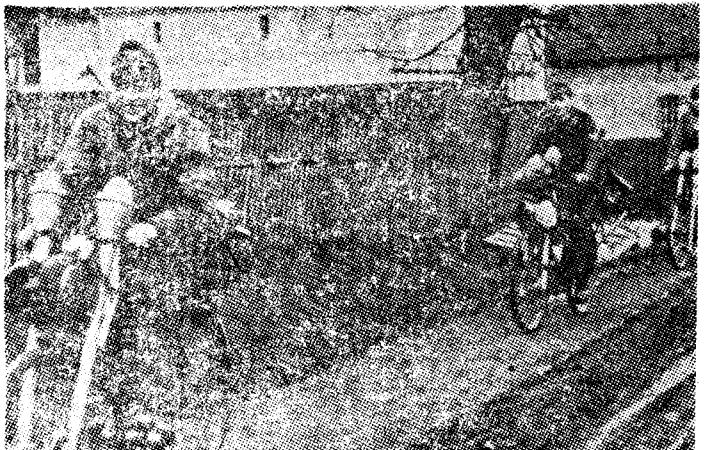
Posadka protiletalskega topa na ladji, ki je običajna tako, kot vidimo na sliki, je pred radioaktivnim sevanjem posevno varna celo v primeru, če ladja plove skozi oblak nevarnega radioaktivnega prahu.

„Sukno“
tekstilna tovarna
Zapuže

p. Begunje na Gorenjskem

čestita poslovnim prijateljem, kolektivom in delovnim ljudem Jugoslavije za dan republike — 29. november.

Člani Hitlerjugenda s po dvema panzerfaustoma na kolesih se peljejo ruskim tankom nasproti

vori, da divizij ni mogoče narediti samo z vojaki, da potrebuje orožje in da niti mornarji niti letalci niso vajeni vojskovanja na kopnem. Pri teh besedah se debeli Goering zavrta in reče, da žali njegove letalce, ki so najpogumnejši med pogumnimi in vajeni vseh vrst bojev. Heinerici razume, da se je vsemu Hitlerjevemu vrhu zmešalo...

Vendar to še ni vse: doleti ga še en udarec. V rezervi je imel — kot zadnje upanje — štiri esesovske oklepne divizije. Hitler mu da vedeti, da mu jih bo vzel in dal njegovemu južnemu sosedu, poveljniku armadne skupine »Mitte« Schörnerju. Heinerici se zaman upira. Razen Rendulicha, ki na Balkanu obeša stotine svojih vojakov, je nekdanji mojster sadistične šole in piroman Ferdinand Schörner edini general, ki mu Hitler trenutno zaupa. Obenem s štirimi esesovskimi oklepnimi divizijami mu pošlje tudi maršalsko palico: zadnjo, ki jo je podell. »Rusi,« razlega Heinericiju, »ne bodo napadli direktno Berlina, marveč južneje, proti Dresdenu, da bi se združili z Američani. Glavni udarec torej ne bo zadel vas, marveč Schörnerja, zato je prav, da mu dam več mož in orožja.«

Heinerici se razočaran vrne v svoj štab v Prenzlau. Na robu Berlina začno graditi protitankovske ovire. Starci iz Volksturma, med katerimi ima marsiško samo eno nogo, in ki nosijo na rokavih civilnih oblek bele trakove s črnim orlom, pa zelenci iz Hitlerjugenda in kratkih hlačah, se v parkih uče ravnanja s panzerfausti. Tramvajji vozijo med ruševinami: očistili so jih le toliko, da se vidijo tračnice. Nekaj kinematografov je odprtih, v njih predvajajo zadnji film v proizvodnji U. F. A.: »Kolberg«, ki pripoveduje o junaškem odporu pruskega mesteca proti živalskim Napoleonovim vojakom. Na lepikih, ki so prilepljeni na razbite hiše, piše: »Kdor veruje v Hitlerja, veruje v zmago!« ali »Boljševizem je na robu najstrahotnejšega propada!« Toda vzdusje je čudno, nenavadno, skoraj neresnično. Ljudje so pijani od utrujenosti. Vsakdo nosi s seboj culo ali raztrgan lepenkast kovček, kjer ima svoje najdragocenejše predmete: ničče ni prepričan, da bo našel dom cel, ko se vrne z dela ali vojaških vaj. Gospodinjje čakajo v dolgih repih ob trgovinah, da bi kupile tisto, za kar imajo živalske nakaznice. Toda veliko trgovin je že oplenjenih. Najprej je zmanjkalo sladkorja in mesa, nato pa še drugih živil. Zadnje cigarete, ki so naprodaj smrdle po zažganem lesu, vendar tako smrdi ves Berlin, imajo dokaj neznan oznako: »STAMBUL«. Ljudje pravijo, da to pomeni: »Stalin Armeje Marschiert Berlin Unter den Linden.« (Stalinova armada maršira po berlinskem Unter den Linden).

(Dalje prihodnjich)

Italijanska panorama

Nedeljske občinske volitve v Italiji se po svojem pomenu ne morejo meriti z volitvami, o katerih smo poročali v našem listu. Na prvem mestu so, in bodo tudi ostale, ameriške predsedniške volitve. Za njimi so za zahodni svet najvažnejše britanske parlamentarne volitve. Na tretjem mestu so splošne (parlamentarne) volitve v Zahodni Nemčiji — te bodo drugo leto.

Po zadnji svetovni vojni so na ameriških predsedniških volitvah demokrati zmagali trikrat, republikanci dvakrat. Na britanskih so zmagali konservativci in laburisti vsak po trikrat, slednji vedno s slabo večino. Na vseh povojnih volitvah v Bundestag — zahodnonemški parlament — so zmagali krščanski demokrati — CDU. Vendar drugo leto niso izključena presenečenja, socialdemokrati so letos zabeležili več zmag na lokalnih volitvah.

Nedeljske volitve v občinski in pokrajinske svete v Italiji so bile komaj poldrugeto po zadnjih parlamentarnih. V tem trenutku še nimamo končnih številk, zato bomo raje posegli nekoliko nazaj.

Cela vrsta momentov je dala tem volitvam izreden pomen. Res je, na lokalnih volitvah veliki mednarodni problemi, nacionalni interesi, dilema Vzhod—Zahod ne igrajo posebne vloge. Odločajo lokalni interesi, vendar so bile letošnje volitve v zelo razgibanem mednarodnem ozračju.

Najprej dogodki v Italiji. Zadnje parlamentarne volitve — leta 1963 — so pokazale zelo močan preokret v levo, skoraj bi lahko govorili o triumfu Komunistične partije. Kmalu bo minilo

Periskop na 46. vzporedniku

leto dni, odkar sodelujejo socialisti v vladi. Vlada Aida Mora je prva v zadnjih petnajstih letih, v kateri so tudi Nennijsvi socialisti.

Enoletna bilanca vlade levega centra ima svoje pluse in minuse. Najvažnejše reforme vlade se niso uresničile. Ne le to, o njih se vodi ostra borba. Politika levega centra je preživljala zelo težke udarce. V zadnjih 18 mesecih smo imeli znotraj te koalicije kar dve težki vladni in politični krizi. Ekonomski položaj Italije je sedaj, konec leta, nekoliko boljši kot na začetku, vendar je še vedno resen. Komaj teden dni pred volitvami so stavkali železničarji, ves promet je bil paraliziran.

V italijanskem socialističnem gibanju je prišlo še do ene cepitve: levi (marksistični) socialisti so se odcepili in ustanovili popolnoma samosvojo stranko — Italijansko socialistično stranko proletarske enotnosti — Partito socialista italiana d'unita proletaria. Nennijsve vrste so se s tem še razredčile. Ta stranka ne sodeluje v vladi. To je plus in minus.

Tudi veliki dogodki v svetu so močno oblikovali italijansko javno mnenje — Italija je zelo senzitivna za spremembe na — Vzhodu. Na prvem mestu moramo omeniti nenaden odstop Hruščova. To temo so izkoriščali vsi, najbolj seveda krščanski demokrati.

Antikomunizem je geslo, pod katerim se zbira skoraj vse italijanske stranke. To je tudi najcenejše geslo. Od vseh »antikomunizmov« je za Komunistično partijo Italije najbolj usoden socialistični. Glasilo partije Unità je uvedlo posebno rubriko pod naslovom: »Avanti, organ antikomunizma«, v katerem samo citira, kaj piše glasilo Socialistične stranke.

Na drugem mestu moramo omeniti eksplozijo kitajske atomske bombe v puščavi Takla Makan. Kitajska demonstracija ni imela v Italiji posebnega odmeva, niti v najširši javnosti ne. Je pa povečala špekulacije, če ni bil morda odstop Hruščova v tej zvezi. Nekateri povezujejo ta dva dogodka, saj sta bila v intervalu samo 24 ur.

Na upravnih volitvah v Italiji je sodelovalo devet strank, štiri najpomembnejše stranke (razen KP Italije) so leta 1963 ustanovile koalicio. V koalicijski vladi so: krščanski demokrati, socialisti (nennijsvi), socialdemokrati (saragatovi) in republikanci.

Kako so volile stranke na zadnjih treh volitvah?

Demokristjani so leta 1963 dobili 42,3 % glasov. To je bilo kar 750.000 manj kot na prejšnjih. Na teh volitvah so komunisti povečali svoje pozicije za milijon glasov! Demokristjani izgube na vsakih volitvah nekaj sto tisoč glasov.

Komunisti stalno izboljšujejo svoje pozicije, na zadnjih treh volitvah je število njihovih glasov rastle takole: 23,6 % — 24,5 % — 25,3 %. KP Italije ima velike probleme, saj se mora prilagajati stalno novim situacijam, vendar njena gesla vedno mobilizirajo velike množice Italije od industrijskega trikota Severa do agrarnega in nerazvitega Juga — Sicilije. Delavsko gibanje v Italiji ima velike in slavne tradicije, to je rezervoar, iz katerega bo lahko še dolgo črpala.

Socialisti nazadujejo počasi, vendar stalno. To ilustrirajo te številke: 14,6 % — 14,4 % — 13,8 %. Prav zato, ker socialisti že petnajst let niso bili v vladi, se je lani Nenni odločil, da vstopi v vlado. Vendar je stavil pogoj: vladni program, za katerega se je odločila vsa koalicio, se mora izpolniti.

Nekaj tega je bilo realizirano, lahko bi bilo še več. Nenni je v predvolilni kampanji poudarjal predvsem te dosežke: enotna srednja šola, nacionalizacija elektrifne energije, delna odprava spolovinarstva, urbanistična reforma — prepoved špekulacije z zemljišči v mestih.

Unità je očitala Nenniju, da ima lepe besede za britanske laburiste in zelo kritične pripombe, kadar gre za dežele Vzhodne Evrope, zlasti za Sovjetsko zvezo.

Socialdemokrati so močnejši od volitev do volitev. Poglejmo številke: 4,6 % — 5,7 % — 6,1 %. Italijanski socialdemokrati branijo program zmernih reform, njihov program je še najbližji laburistom. V vladi sodelujejo, odkar so prelomili z nennijsvci. V sedanji vladi imajo resor zunanjega ministrstva.

Liberalci (desna opozicija) so razmeroma močni. To kažejo te številke: 3,3 % — 4 % — 7 %. Na pokrajinskih volitvah 15. novembra na Južnem Tirolskem so liberalci povečali število svojih glasov za 1,35 %. Svoje pozicije so okreplili na škodo krščanskih demokratov. Italijanski liberalci so na desnici italijanske politične lestvice.

Italija predstavlja danes s svojimi strankami in frakcijami od ekstremne desnice do leve, od monarhistov do »Kitajcev«, kakor se imenujejo simpatizerji Mao Tse Tungja, zanimivo področje za analize politične situacije v tem delu Evrope. Prav zato so bile nedeljske (in ponedeljske) volitve tako važne.

Ne le parlamentarne, tudi upravne volitve v razne svete imajo svoje mesto v politični piramidi Italije. M. O.

»Fratelli nel sangue«

Pred nekaj tedni je na Reki Maria Abrama, Lorenza Vidottoja pri tamkajšnji založbi »Edit« in sedemnajst znanih partizanov izšla knjiga pod naslovom »Fratelli nel sangue«. Knjižno delo izpod peres avtorjev Alda Bressana, Luciana Giuricina, sodelavcev

nju Italijanov v narodnoosvobodilni vojni Jugoslavije, ki obenem nakaže vodilno misel in vsebino knjige.

Avtorji so v knjigi »Fratelli nel sangue« opisali prispevek italijanskih borcev, ki so se z ramo ob rami z jugoslovanskimi borili proti skupnemu sovražniku — fašizmu. Razdelili so jo na štiri dele: 1. Enotnost boja in smotrov revolucionarnega gibanja. 2. Narodnoosvobodilna borba. 3. Oboroženi prispevek Italijanov v borbi jugoslovanskih narodov in 4. Odpor brez meja. Za tako obširno in izčrpno delo so prebrali mnogo knjig, člankov, študij, rokopisov, neobjavljenih dnevnikov, periodičnega tiska, dokumentov iz videmske biblioteka, redakcijskega arhiva, ljubljanskega inštituta za zgodovino delavskega gibanja, istovrstnega inštituta v Beogradu, beograjskega muzeja JLA, muzeja istrske revolucije v Pulju, muzeja v Rovinju, muzeja revolucije na Reki itd. Posebno zanimivo je zadnje, 32. poglavje knjige, ki vsebuje nekaj doslej neznanih podatkov o borbah jugoslovanskih partizanov v Italiji: v Umbriji, Markah in drugod.

Knjiga, ki ima nedvomno zgodovinsko vrednost, je ob izidu vzbudila veliko zanimanje. Lahko trdimo, da jo bo morala upoštevati sleherni zgodovinar partizanskih borb v naših krajih, posebno v Trstu, Gorici in Beneški Sloveniji.

Jože Ravbar-Još

Tisk v rašiški četi

Tiste dni, ko smo črnuški ilegalski taborili pod Dobeni, sta Cene Stupar in Maks Pečar mnogo razmišljala, kako bi osnovali lastni tisk. Njuna ideja je zažvela, ko sta se povezala z enim naših iz neke ljubljanske tiskarne. Le-ta je priskrbel šapirograf. Tako so naselja v dolini Save pri Ljubljani dobila zanesljiv vir informacij v obliki radijskih vesti, proglasov, parol in podobno, ki jih je izdajala rašiška četa.

Za brezhibno delovanje tehnike, kakor smo imenovali našo tiskarno, je bil nujno potreben radijski sprejemnik. Le na ta način bi lahko objavljali najbolj »sveže« vesti z evropskih bojišč. Kar podnevi je naša patrola potrkala na vrata organizatorja Kulturbunda in agenta za šivalne stroje Seigerja. Gospodarja ni bilo doma. Njegova žena je brez obotavljanja ustregla naši želji, vendar pod pogojem, da izdamo potrdilo. Tako bo vsaj vedela, komu je izročila aparat, je dejala. Vodja patrole Mile Špacapan je položil na mizo patrono za puško in suho dejal: »Tu je potrdilo.« Žena je doumela, s kom ima opraviti in nas brez besed spremila do vrat.

Radijski sprejemnik nam je pri Koševih na Rašici, kjer smo mu določili »službeno mesto« marsikaj povedal, vse do požiga vasi.

S šapirografom je Cene, izreden talent za pisano besedo, oblikoval »Proglas«, v katerem je rašiško četo predstavil kot novo, ljudsko četo, ki se bori proti tujcem. Razmnožila sva ga in ponoči so ilegalski natrosili po okoliških krajih na stotine letakov. Cene kljub uspehu s šapirografom ni bil zadovoljen. Toliko časa ni miroval, dokler mu niso priskrbeli črk, časopisnega papirja in tiskarskega črnila. Delala sva s kaj preprosto tiskarsko tehniko. Črke sva premazala s črnilom, jih polagala na papir in preko papirja povlekla s ščetko. Dabila sva krtačni odtis, ki je dajal vtis pravega tiska. Tako sva »ponatisnila« skoraj vse radijske vesti in enkrat tedensko okoličanom sporočala novice z bojišč. Letake in radijske vesti sva razmnoževala v več sto izvodih, naši zaupniki na terenu pa so jih širili.

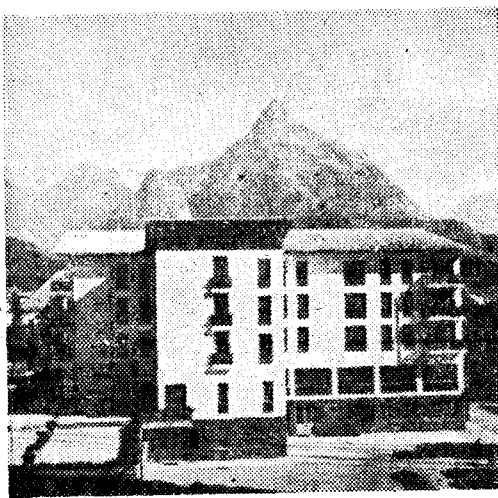
Tiskarna v taborišču čete je delovala do 27. septembra, ko je sovražnik četo razbil. Ravno na dan, ko je bila četa napadena, smo iz Ljubljane dobili večjo količino natipkanih matric. Četa je dobila navodilo, da osnuje ciklostilno tiskarno. Toda bilo je prepozno. Kljub temu je rašiška četa dokazala, da je bilo v najtežjih dneh moč reševati zamotane probleme agitacije tudi z najbolj preprostimi prijemi.

Kadar ste na izletu in se mudite v Trenti in v dolini bistre Soče, ne pozabite pogledu tega prelepega gorskega sveta

gostinskega podjetja

Bovec

- Hotel »PLANINSKI OREL« v Trenti,
- gostišče »SOČA« v Soči,
- gostišče »MANGART« v Logu pod Mangartom,
- hotel »GOLOBAR«,
- hotel »KANIN« in
- novi moderni »ALPHOTEL« v Bovcu,

kjer vas bomo dobro postregli, da se boste kar najprijetneje počutili v zdravem gorskem svetu.

Pravni nasveti

M. K. L. P. — Iz vašega pisma so razvidni ti-le podatki: v narodnoosvobodilno vojno ste vstopili 1. avgusta 1943 leta in ste bili v raznih partizanskih enotah do osvoboditve. Priznani ste tudi za 30-odstotnega vojaškega vojnega invalida iz narodnoosvobodilne vojne. Stari ste 35 let in imate 20 vstevnih let za pokojnino. V teh 20 vstevnih letih je vsčeta tudi dvojna doba, prebita v narodnoosvobodilni vojni. Vaši redni mesečni dohodki znašajo v zadnjem letu 34 tisoč din. Zaradi slabega zdravstvenega stanja ste se odločili, da vložite zahtevek za

upokojitev. Zanima vas, kolikšna bo pokojnina glede na redne mesečne dohodke in pa kakšen zahtevek za upokojitev je treba vložiti?

Ker ste v rednem delovnem razmerju, lahko vložite zahtevek po zakonu o invalidskem zavarovanju na Komunalni zavod za socialno zavarovanje. Kolikor vas bo zdravniško invalidska komisija spoznala za delovnega invalida I. kategorije, potem boste tudi invalidsko upokojeni. Če pa zdravniško invalidska komisija zavrne vaš predlog za invalidsko upokojitev, potem imate možnost, da zahtevate upokojitev po 2. odstavku 73. člena zakona

na o pokojninskem zavarovanju. O tovrstni upokojitvi bo na predlog okrajne komisije odločila posebna republiška komisija. Zahtevek je prav tako treba vložiti pri Komunalnem zavodu za socialno zavarovanje. Opozarjamo vas pa tudi, da je eden izmed bistvenih momentov pri upokojitvi po 2. odstavku 73. člena zakona o pokojninskem zavarovanju zdravstveno stanje osebe, ki zahteva tako upokojitev. 100-odstotna pokojninska osnova bi v vašem konkretnem primeru znašala 23.800 din, seveda če vzamemo 70 odstotkov od 34 tisoč din. Torej to je pa približna vrednost VI. zavarovalnega razreda zakona o pokojninskem zavarovanju in bi torej v vsakem primeru dobili pokojnino v višini VI. zavarovalnega razreda, seveda s to-le omejitvijo. Za 15 vstevnih let vam pripada 49 odstotkov od pokojninske osnove, za vsako nadaljnje leto pa se pokojnina poveča za 3 odstotke. Za 20 vstevnih let vam pripada 55 odstotkov od 100-odstotne pokojninske osnove, to je pa 13.090 din (od 23.800 din). Ker ste pa udeleženec narodnoosvobodilne vojne od leta 1943, se vam pokojnina poveča za 66 odstotkov od 13.090, kar znese 7.854. Torej vaša pokojnina bi znašala 13.090 in 7.854, kar je enako 20.944 din brez neklih posebnih dodatkov. Tako vidite, da še vedno ne dosegate 100-odstotne pokojninske osnove, ker nimate dovolj vstevnih let za pokojnino. To bi dosegli, če bi imeli vsaj 22 vstevnih let za pokojnino.

Kulturni obzornik

»Metlika v plamenih«

Letos na dan borca so v Metliki izdali drobno knjižico s tem naslovom. Akcija so, kot je že v navadi, podprla podjetja z oglaš, čisti »dobroček« pa je šel za ureditev grobišč. Gradivo je zbrala in uredila ob pomoči Belokranjskega muzeja v Metliki Regina Fir.

Naslov se nanaša na dogodke po letu 1944, ko so od vseh strani pritisnili sovražniki na srce osvobodjenega ozemlja, na Belo krajino in eno izmed dveh svobodnih mest, na Metliko. Glavni udar je prišel iz zagrebske smeri, svoje pa so prispevali tudi novomeški domobranci in Nemci. Na razglaso, odločno intervencijo enot 15. divizije brez 15. brigade, delov 18. divizije ter IV. korpusa in nekaterih drugih enot je moral sovražnik Belo krajino zapustiti. Pri tem je izgubil blizu 1000 mož. Samo Metlika so zasedli za eno uro in pol ter medtem uspeli požgati precej hiš. Potem ko so začelo zasesti del Beke krajine, so sovražniki ropali in morili civiliste.

Napada iz smeri Zagreba so se udeležili trile bataljoni ustašev, nemški rezervni lovski polk, policijski bataljoni, dva divizionna topništva ter donski konjeniški in kubanski polk. V zadnjih dveh enotah so bili državljani SZ, ki so jih Nemci ujeli ali pa so se sami vdali, potem pa vstopili v nemško vojsko in služili pod nemškimi poveljstvom. Ti odpadniki so tudi zaresili največ grozodejstev. Mimogrede rečeno, je bila armada generala Vlasova posebna formacija, ki je imela večino oficirjev iz vrst bivših oficirjev Rdeče armade.

V knjižici so tudi podatki o Bell krajini pred zadnjo vojno in po njej. Delo zasluži pozornost kot pripomoček k pouku krajevnih zgodovine, radi pa bodo segli po njem vsi bivši borci, udeleženci bitvij za obrambo Beke krajine in ljubitelji te naše lepe dežele, ki je toliko dala za našo svobodo. C. B.

Martin Praček-Davorin — šestdesetletnik

Rodil se je v Dolgi poljani pri Ajdovščini. V narodnoosvobodilno gibanje se je vključil leta 1941. Bil je politični in vojaški funkcionar NOV na Vipavskem in v Trstu. Leta 1954 se je z družino preselil iz Trsta v Izolo, kjer je poleg zaposlitve nadaljeval politično delo. Dve leti zaporedoma je bil izvoljen za predsednika Zdrženja borcev NOV občine Izola in v svoje delo vložil mnogo prizadevanosti. Zato ti kličemo, tovariš, še na mnoga leta!

Poizvedba

Tovariš Anton Pogorelec je bil vodnik v 4. bataljonu Tomšičeve brigade. Zadnjikrat se je javil avgusta 1944. Pravi, da je decembra istega leta še govoril na Slapeh blizu Gornjega grada v Zgornji Savinjski dolini z nekim borbem, nato se je za njim izgubila vsaka sled.

Prosim, če mi sporočite, kdaj je tovariš Anton Pogorelec padel, na naslov: Antonija Ovčar, Josipdol, pošta Ribnica na Pohorju.

PS SUPERMARKET

L J U B L J A N A • P A S A Ž A N A A J D O V Š Č I N I

NAJVEČJA SODOBNA BLAGOVNA HIŠA

NONSTOP 9 do 21

12.000 artiklov

blago široke potrošnje

vse prehrabeno blago

SPREJET ODLOK O PRIZNAVALNINAH

Na področju hrastniške občine je po zadnjih podatkih okrog 1200 članov Zveze borcev, od tega več spomeničarjev, predvojnih aktivistov in 1 španski borec.

Okrog 500 članov ZB je zaposleno v delovnih organizacijah, drugi so zasebni obrtniki, gospodinjice ali pa upokojeanci (nad 500). Občinski odbor ZZB NOV v Hrastniku je v zadnjih letih že uspel skupaj z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami rešiti najnujnejše probleme v zvezi z materialnim položajem borcev. V zadnjem času pa se vse bolj kaže potreba po rešitvi problemov v zvezi z materialnim stanjem borcev-upokojeancev, še posebej tistih z minimalnimi pokojninami.

Kot smo že omenili, so v Hrastniku najbolj kritične primere uspeli rešiti s priznavalnimi. Kmetom-borcem pa je Občinska skupščina Hrastnik v najnujnejših primerih odpisala davčne obveznosti. Računajo pa, da bo v prihodnje hrastniška občinska skupščina še bolj omilila davčno politiko proti kmetom — članom ZB.

Skrb za borce postaja v delovnih organizacijah na področju hrastniške občine vse bolj sistematična. Največ pozornosti namenjajo reševanju problemov v zvezi s prekvalifikacijami in osebnimi dohodki. Doslej so bila vsa obravnavana vprašanja zadovoljivo rešena. Čeprav so vzporedno reševali stanovanjsko pro-

blematiko, je še vedno nekaj borcev brez primernih stanovanj, nekaj jih pa živi v izredno slabih stanovanjskih razmerah.

- Da bi lahko podrobneje izdelali analizo o problematiki in materialnem položaju borcev
- NOV na področju hrastniške občine, pripravljata Občinski odbor ZZB NOV in Občinski odbor SZDL Hrastnik analizo, ki ji bosta potem, ko jo bosta obravnavala na skupnem pleternem zasedanju, predložila v razpravo tudi Skupščini občine Hrastnik. Pričakujejo, da bodo na ta način lahko lažje in sistematičneje reševali vso problematiko, ki se poraja.

Pomemben korak naprej pri reševanju problematike borcev v materialnega položaja borcev pomeni nedvomno odlok o priznavalninah, ki ga je sprejela Občinska skupščina Hrastnik na svoji zadnji seji. Na področju hrastniške občine je doslej prejemale priznavalnine 7 upravičencev. Po sedanjih ugotovitvah pa bi bilo zaradi socialnega in zdravstvenega stanja potrebno družbene pomoči 61 borcev, med njimi tudi 9 kmetov. Z odlokom je določeno, da se lahko prizna občinska priznavalnika borecema, aktivistom, udeležencem španske državljanske vojne ter drugim zaslužnim političnim delavcem in družinam borcev in aktivistov NOV, ki materialno niso preiskrbljeni; priznavalnika je pa lahko stalna, občasna ali enkratna. O dodelitvi in višini priznavalnine bo sklepala komisija za zadeve invalidov in borcev NOV; potrebna finančna sredstva za priznavalnine pa bodo zagotovili vsako leto v proračunu občine Hrastnik.

Jugoslovani pred rimskim posebnim sodiščem

- St. 42 — 3. februarja 1943. — Griffini, Lanari. Pomoč upornikom in poslušanje tujih radijskih oddaj.
- PETEREL Leopold, Cerkno, 13. 11. 1910, krojač — 1 leto, 6 mes.
- MEZEK Jakob, Cerkno, 4. 7. 1899, kmet — oproščen.
- St. 43 — 3. februarja 1943. — Griffini, Presti. Karabinjerji so ju aretirali na Crnem vrhu pri Idriji brez kakršnih koli obtežilnih dokazov.
- MIKUŽ Ivan, Crni vrh, 16. 5. 1913, mesar — oproščen.
- HABE Franc, Crni vrh, 2. 12. 1901, mešetar — oproščen.
- St. 45 — 5. februarja 1943. — Griffini, Masala. Novembra 1942 sta nudila zavetje dvema partizanoma.
- SPACAPAN STEFAN, Ozeljan, 11. 11. 1894, kmet — 2 leti.
- TOPLICAR Josip, Sempas, 5. 4. 1869, kmet — 2 leti.
- St. 63 — 10. marca 1943. — Supplej, Lanari. Oktobra 1942 so jih denuncirali, da zbirajo hrano za partizane.
- BELE Franc, Solkan, 10. 3. 1896, kmet — 26 let.
- PLEŠNICAR Zofija, Ravnica, 15. 5. 1900, gospodinja — 24 let.
- VIZIN Pavla, Gorica, 13. 11. 1890, trgovka — 5 let.
- St. 64 — 10. marca 1943. — Supplej, Lanari. Oktobra 1942 je v Bovcu nagovarjal vojake, naj mu prodajo orožje.
- KRAVANJA Josip, Soča, 30. 10. 1902, kmet — 4 leta.
- St. 65 — 10. marca 1943. — Supplej, Lanari. Aretirali so ga v Smartnem pri Kojškem avgusta 1942 pod obtožbo, da je pomagal partizanom. V obsojbi je rečeno: »Vse prebivalstvo je za partizane. Vsakdo deluje v svojem okoliščini in vsi so enako nevarni, ne glede na to ali uporabljajo orožje ali pa skrbijo za hrano.«
- GREBENJAK Josip, Smartno, 6. 1. 1907, kmet — 24 let.
- St. 67 — 17. marca 1943. — Le Metre, Lanari. Člani komunistične organizacije v Matuljih.
- MILIC Albert, Matulji, 7. 6. 1910, zidar — 13 let.
- PUC Josip, Matulji, 30. 5. 1912, delavec — 15 let.
- DUKIC Ante, Matulji, 16. 1. 1907, kovač — 6 let.
- BABIC Viktor, Matulji, 26. 4. 1915, kovač — oproščen.
- MOROT Dušan, Matulji, 3. 11. 1913, mizar — 6 let.
- POZARIC Franjo, Matulji, 29. 3. 1912, delavec — 6 let.
- St. 69 — 18. marca 1943. — Le Metre, Milazzo. Milinar v Vipavi je poleti 1942 nudil pomoč partizanom in skrivaj orožje.
- SORTA Stanislav, Vipava, 11. 11. 1892, milnar — 24 let.
- St. 70 — 18. marca 1943. — Le Metre, Milazzo. Komunistična propaganda v Idriji in pomoč partizanom.
- KOGEJ Leopold, Idrija, 27. 10. 1905, mizar — 30 let.
- MUROVEC Franc, Cerkno, 8. 10. 1913, kmet, delavec — 30 let.
- NIEDI (?) Leopold, Idrija, 14. 11. 1923, kmet — na smrt (odsoten).
- St. 71 — 18. marca 1943. — Le Metre, Milazzo. Zbranje živeža in denarja za partizane.
- MOHORIC Nikolaj, Idrija, 28. 11. 1905, mlekar — 24 let.
- KOBAL Friderik, Ljubljana, 13. 11. 1921, strojnik — 24 let.
- St. 72 — 18. marca 1943. — Le Metre, Milazzo. Propaganda in zbranje orožja za partizane.
- MAVIC Franc, Grahovo, 12. 4. 1908, delavec — 26 let.
- PAJNTAR Jakob, Grahovo, 25. 7. 1910 — 26 let.
- St. 74 — 20. marca 1943. — Supplej, Presti. Nedokazana žalitev Mussolinija.
- KAVCIC Ludvik, roj. v Nemčiji, 2. 7. 1909, dimnikar — oproščen.
- St. 111 — 7. maja 1943. — Griffini, Lanari. Aretirani julija 1942 v Trstu, ko so kupovali ciklostilni papir. Policija je ugotovila, da pripadajo »komunistični organizaciji na Reki.«
- STEMBERGER Marjan, okolica Il. Bistrice, 16. 9. 1922, mehanik — 10 let.
- CULINOVIC Evgen, Reka, 3. 3. 1923 — 4 leta.
- JANJIC Franjo, Reka, 3. 10. 1922, mesar — 8 let.
- St. 128 — 29. maja 1943. — Supplej, Lanari. Pripadniki osvobodilnega gibanja, ki je v letu 1942 zavzelo velik razmah po vsej Istri.
- SPILAR Mario, Split, 3. 4. 1922, študent — 30 let.
- KOMEL Franjo, Pazin, 12. 5. 1909, mehanik — 20 let.
- BERTOSA Cedomil, Pazin, 19. 12. 1923, študent — 10 let.
- CEROVAC Ivo, Pazin, 31. 1. 1909, kmet — 7 let.
- KLUZIC Rudolf, Pazin, 2. 10. 1900, posestnik — 3 leta.
- KLUZIC Rudolf, Pazin, 17. 5. 1906, kmet — 7 let.
- KRIZANAC Joahim, Pazin, 4. 10. 1912, kmet — 8 let.
- KRIZANAC Alojz, Pazin, 22. 2. 1898, delavec — 10 let.
- DOBRILO Ivo, Pazin, 5. 5. 1901, kmet — 9 let.
- DOBRILO Josip, Pazin, 24. 2. 1894, kmet — 9 let.
- JOVIC AJLIJ, Pazin, 15. 2. 1906, mizar — 20 let.
- GRABLIJIC Josip, Pazin, 29. 7. 1891, mizar — 9 let.
- GREGORIC Franc, Ljubljana, 7. 3. 1925, trg. pomočnik — 5 let.
- MILIVOJ Jakob, Istra, 24. 12. 1901, kovač — 15 let.
- MLEKUŽ Stefan, Bovec, 22. 12. 1897, krojač — 10 let.
- MARDESIC Franjo, Pazin, 22. 4. 1913, delavodja — 8 let.
- MARDESIC Benjamin, Pazin, 5. 11. 1905, kmet — 9 let.

- MARDESIC Josip, Pazin, 8. 3. 1896, kmet — 10 let.
- EYKOT Egidij, Pazin, 19. 6. 1897, kmet — 8 let.
- SEKMAN Ivo, Pazin, 12. 1. 1899, kmet — 8 let.
- SESTAN Alojzij, Pazin, 23. 10. 1913, kmet — 9 let.
- SESTAN Ambrož, Pazin, 7. 12. 1910, kmet — 7 let.
- St. 134 — 7. junija 1943. — Le Metre, Milazzo. Aretirana v Gorici novembra 1942. Obsojena zaradi nošenja orožja, brez dokazov o pripadnosti osvobodilnemu gibanju.
- SULIGOJ Jurij, Trst, 5. 2. 1912 — 7 let.
- MUROVEC Stanislav, Cepovan, 29. 4. 1914 — 4 mesece.
- St. 138 — 10. junija 1943. — Griffini, Masala. Med partizanskim napadom pri Preložan nad Reko v septembru 1942 so ujeli kurirko Marijo Maslo. V beležnici so našli seznam oseb, ki so jih nato zaprli kot partizanske pomagače.
- MASLO Marija, Košana, 2. 2. 1922, šivilja — 24 let.
- VOVK Ivan, Košana, 8. 3. 1901, kovač — 2 leti.
- ZORZ Anton, Košana, 17. 1. 1914, kmet — 5 let.
- NOVAK Josip, Reka, 23. 4. 1871, kmet — oproščen.
- GRZINA Josip, Reka, 1. 7. 1878, gostilničar — 9 mesecev.
- GUSTINCIC Ivan, Košana, 16. 9. 1890, kmet — 9 mesecev.
- FILIPCIC Luka, Materija, 12. 10. 1909, kmet — 7 let.
- MAHNE Anton, Materija, 3. 11. 1895, kmet — 5 let.
- MAHNE Avgusta, Materija, 27. 7. 1919, kmetica — oproščen.
- BERBIC Josip, Piran, 27. 1. 1902, kmet — 2 leti.
- ZADNIK Ivan, Materija, 10. 6. 1905, kmet — 2 leti.
- KONESTABO (?) Albert, Novigrad, 20. 4. 1896, kmet — 7 let.
- PRINC Ivo, 1. 10. 1881, posestnik — 9 mesecev.
- BOTJANCIC Leopold, Prem, 7. 11. 1911, kmet — 9 mesecev.
- St. 142 — 12. junija 1943. — Supplej, Masala. Aretirana februarja 1943, ker je med vojaščino razširjal profitaščno propagando.
- MAVIC Andrej, Cerkno, 28. 9. 1904, kmet — 4 leta.
- St. 143 — 12. junija 1943. — Supplej, Masala. Aretirani v Košani januarja 1943. Pri njih so našli stalinov govor.
- GUSTINCIC Anton, Košana, 29. 2. 1904, kmet — 2 leti.
- SUSA Ivan, Košana, 24. 7. 1903, vrtnar — 1 leto.
- SUSA Anton, Košana, 3. 11. 1903, kmet — 1 leto.
- St. 144 — 12. junija 1943. — Supplej, Masala. Zalitev režima in grožnje predstavnikom oblasti.
- BERGINC Jože, Soča, 21. 9. 1901, kmet — 3 leta.
- St. 152 — 18. junija 1943. — Griffini, Masala. Aretirali so ga decembra 1942 nad Vojskim. Pri njem so našli propagandni material in ročne bombe.
- HVALA Florjan, Idrija, 28. 4. 1911, čevljarski — 9 let.
- St. 160 — 23. junija 1943. — Le Metre, Milazzo. Aretirani novembra 1942 v Idriji. Mikuzeva je imela s seboj sveženj oblik in »Delo«, Zustova pa letake.
- MIKUŽ Albina, Kanal, 3. 1. 1910, šivilja — 10 let.
- ZUST Franciška, Idrija, 22. 2. 1913, šivilja — 10 let.
- St. 162 — 25. junija 1943. — Le Metre, Lanari. Julija prejšnjega leta aretirani pripadniki slovenskega osvobodilnega gibanja, ki so sestajali pri Sv. Križu nad Trstom.
- KOSUTA Srečko, Trst, 17. 10. 1920, študent — 12 let.
- MAJECEN Zarko, Maribor, 3. 4. 1921, mehanik — 6 let.
- SEDMAK Vida, Maribor, 30. 7. 1922, študentka — 6 let.
- KOSUTA Ida, Trst, 9. 11. 1919, gospodinja — 3 leta.
- SEDMAK Drago, Trst, 17. 1. 1920, študent — 6 let.
- CRNALIC Anton, Jugoslav, 30. 5. 1919, študent — 6 let.
- SEDMAK Ivan, Trst, 28. 5. 1874, upokojenec — 3 leta.
- St. 183 — 20. julija 1943. — Griffini, Lanari. Po napadu partizanov pri Tolminu dne 12. novembra 1942 je policija streljala na partizane, ki je hoteli rešiti neko žensko. Ona je bila pri tem smrtno zadeta, medtem ko so njeega prijeli ranjenega.
- STRUKELEJ Stanislav, Most na Soči, 1. 9. 1920, kmet — 26 let.
- St. 184 — 20. julija 1943. — Griffini, Lanari. Nadaljevanje procesa št. 128 iz istega leta. »Komunistična organizacija v Istri.«
- PICCINI Michele, Stinjano, 24. 11. 1914, strugar — 15 let.
- ZUCCONI Harjo, roj. v CSR, 31. 8. 1917, mehanik — 3 leta.
- ZUCCONI Pietro, Medulin, 5. 8. 1922, študent — 12 let.
- ARDOSSI (?) Ivan, Medulin, 15. 10. 1920, študent — 3 leta.
- KIRAC Josip, Medulin, 28. 5. 1921, študent — 3 leta.
- ARDOSSI (?) Glorja, Medulin, 26. 4. 1921, uradnica — 3 leta.
- RENZI Pietro, Pulj, 28. 6. 1908, dekorater — 3 leta.

PREVEDEL IN UREDIL: POLDE VRBOVEK

TOVARNA VOLNENIH IN BOMBAŽNIH IZDELKOV TER SVILENIH TKANIN

»Volnenka«

LJUBLJANA, Poljanski nasip 40

čestita za praznik 29. november vsem svojim odjemalcem, ter priporoča specialne proizvode — volnene šale in rutice.

Novoteks

tekstilna tovarna
Novo mesto

se priporoča potrošnikom
s svojimi
visokokvalitetnimi
modernimi proizvodi

Ob dnevu republike poslovnim prijateljem in delovnemu ljudstvu Jugoslavije naše iskrene čestitke.

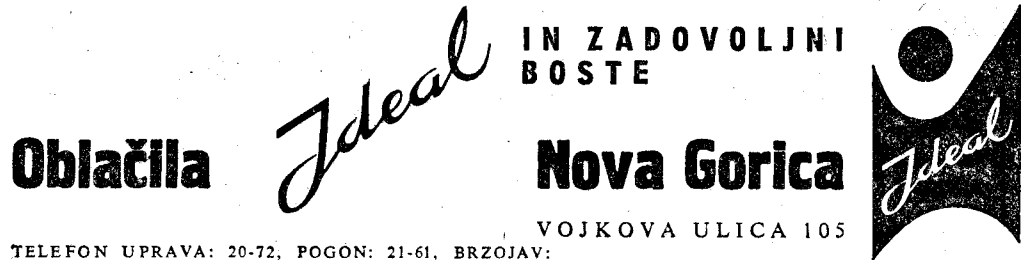
Trgovsko podjetje

»TOBAK«

Postojna

čestita poslovnim prijateljem in delovnim ljudem za dan republike.
Potrošnikom nudimo v svojih prodajalnicah vse vrste tobaknih izdelkov in galanterije.

POTROŠNIKI! Nosite konfekcijo

TELEFON UPRAVA: 20-72, POGON: 21-61, BRZOJAV: IDEAL-NOVA GORICA, ŽIRO RAČUN PRI NB GORICA 608-11-1-21

KOMUNALNA BANKA KOPER

RAZPISUJE TRETJE NAGRADNO ŽREBANJE

Razen žrebanja imajo vlagatelji še to ugodnost, da se jim take hranilne vloge obrestujejo po 6,5% letno.

Vsi vlagatelji, ki so že ali pa bodo do 31. januarja 1965 vložili na hranilno knjižico najmanj 50.000 dinarjev in to vlogo vezali na odpovedni rok nad 12 mesecev, pridejo v poštev pri nagradnem žrebanju, ki bo dne 6. februarja 1965.

ŽREB BO RAZDELIL 32 NAGRAD, IN SICER:

- 1 televizijski sprejemnik
- 3 radijske sprejemnike
- 3 električne gramofone
- 5 transistorskih sprejemnikov
- 5 fotografskih aparatov
- 5 električnih brivskih aparatov
- 10 hranilnih knjižic po 10.000 din

Vloge sprejema Komunalna banka Koper s svojimi enotami v KOPRU, IZOLI, ILIRSKI BISTRICI, PIRANU, POSTOJNI in SEŽANI.
Odločite se za takšno varčevanje, koristili boste sebi in skupnosti!

KB
LJUBLJANA

● **VSEM VLAGATELJEM,**

ki so že ali bodo do 28. februarja 1965 vložili na hranilno knjižico vsaj 50.000 dinarjev, vezano na enoletni odpovedni rok, smo pripravili novo nagradno zrebanje.

● **NAGRADE:**

avtomobil »Zastava 750«, ročna motorna kosilnica, 2 sadjarski škropilnici, brzoparilnik, 5 garnitur posteljnega perila, 5

volnenih odevj, 10 loncev na zvišan pritisk in 5 likalnikov.

Vlagajte pri Komunalni banki v Ljubljani in njenih poslovnih enotah:

● **V LJUBLJANI:**

Komunalna banka, Subičeva 2
Mestna hranilnica ljubljanska
Bežigrad, Titova 55
Moste, Vide Pregarčeve 8
Šiška, Celovška 99
Vič, Tržaška 36

● **IZVEN LJUBLJANE:**

Vrhnika
Domžale
Grosuplje
Kočevje
Litija
Logatec
Medvode
Rakek
Ribnica
Črnomelj
Zagorje

VSEM VLAGATELJEM IN DELOVNIM LJUDEM NAŠE ISKRENE ČESTITKE ZA DAN REPUBLIKE — 29. NOVEMBER

KOMUNALNA BANKA LJUBLJANA

ZNANO LESNO INDUSTRIJSKO PODJETJE

LIP - BLEĐ

PRIPOROČA NASLEDNJE IZDELKE:

Zagan les smreke — jelke — resonančni — avionski les — vezane plošče za gradbeništvo — vezani les — ladijski pod — opaže vseh vrst — stropne in stenske obloge — lamelirana gladka vrata — strešne konstrukcije — panel plošče — sredice — lesno volno — lesne vrvi — lesno moko — lesno embalažo vseh vrst itd.

Vsi izdelki so priznane kakovosti in priznani od strokovnjakov. — Kupujte izdelke lesnega industrijskega podjetja Bled.

Za dan republike prirčno čestitamo delovnim ljudem in kolektivom

»Melodija« Mengeš

čestita delovnim ljudem in kolektivom za dan republike — 29. november

TEKSTILNA TOVARNA

»Otiški vrh«

pošta DRAVOGRAD

čestita delovnim ljudem in poslovnim sodelavcem ob obletnici rojstva nove Jugoslavije

ELKROJ proizvodnja modne konfekcije MOZIRJE

čestita poslovnim prijateljem, delovnim ljudem in kolektivom ob dnevu republike 29. novembra in priporoča svoje izdelke modne konfekcije

TOVARNA PLETENIN IN KONFEKCIJE

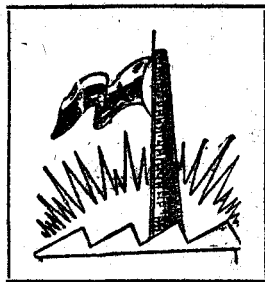
izdeluje najkvalitetnejše moško perilo iz popelinov in mako preje ter moške, ženske in otroške pletenine iz 100-odstotne volne. Potrošnikom priporočamo naše kvalitetne izdelke z znakom »Pingvin«.

Za dan republike — 29. november iskrene čestitke

PIK

MARIBOR

Tovarna rezalnega orodja

PREVALJE

- PROIZVAJA VSE VRSTE
- REZALNEGA ORODJA
- ZA OBDELAVO LESA IN KOVIN
- IN PILARSKE PROIZVODE

OB DNEVU REPUBLIKE NAJLEPŠE ŽELJE ZA VSESPLOŠNI NAPREDEK NAŠE SKUPNOSTI

»Elektroprenos«

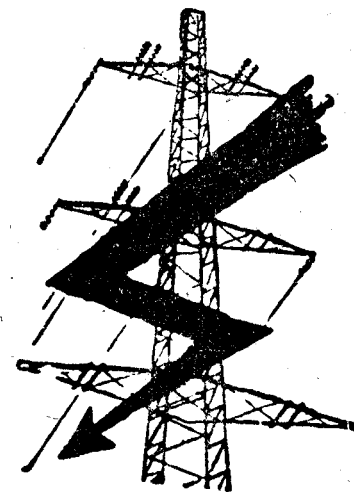
PODJETJE ZA PRENOS
ELEKTRIČNE ENERGIJE
LJUBLJANA, HAJDRIHOVA 2

Z OBRATI:

Kleče,
trafopostaja Črnuče
in obrat službe zvez,
cesta na Brdo.

DISTRIBUCIJA ELEKTRIČNE ENERGIJE.

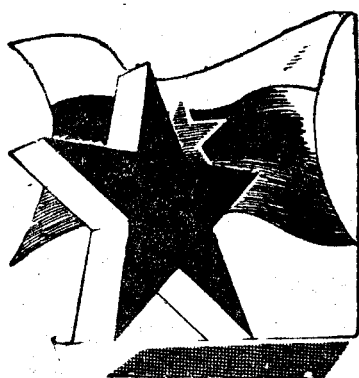
Cenjenim odjemalcem električne energije in poslovnim prijateljem naše čestitke ob 21. obletnici II. zasedanja AVNOJ v Jajcu.

Obrtno podjetje

KOVINAR

- ključavničarstvo
- vijakarna

Hrpelje — Kozina

čestita delovnim ljudem, kolektivom in poslovnim prijateljem za 21. obletnico zgodovinskega II. zasedanja AVNOJ v Jajcu, na katerem so bili položeni temelji nove Jugoslavije, ki je odsevala kot izraz hotenj naših narodov za politično in socialno ureditvijo svobodne države

Ključavničarstvo Radovljica

OPRAVLJA VSA KLJUČAVNIČARSKA DELA

NAJ ŽIVI PRAZNIK REPUBLIKE — 29. NOVEMBER!

Občina Ravne na Koroškem
Krajevna skupnost Prevalje

pristržno čestita in pozdravlja
vse delovne ljudi in kolektive
za dan republike

KMETIJSKA ZADRUGA
SEVNICA

ČESTITA ZA DAN REPUBLIKE —
29. NOVEMBER

KLAVNICA IN MESARIJA
RUŠE

ČESTITA ZA 29. NOVEMBER

Industrijsko podjetje

MLIN • TESTENINE MARIBOR

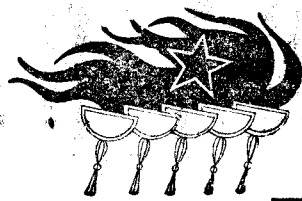
čestita ob dnevu republike 29. novembra.
Istočasno priporoča cenjenim potrošnikom
svoje kvalitetne proizvode mlinarstva,
testeninarstva in pekarstva

Vsem borcem in aktivistom NOV ter vsem delovnim ljudem socialistične
Jugoslavije iskreno čestitamo ob državnem prazniku

29. novembra

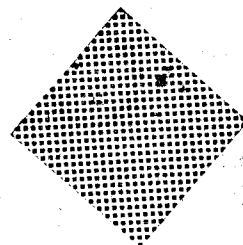
s pozivom k še zavestnejšemu delu za blaginjo svobodne domovine

- Ob tej priliki vas želimo opozoriti na naše priznane proizvode iz lanu, bombaža, sintetike ter mešanic
- Nabavite si šotor, ki ga prodajamo v izvensezonski razprodaji z 20-odstotnim popustom
- Arhitekti: za notranjo opremo stanovanj in za aranžma razstavnih prostorov je naše enobarvno ali tiskano platno najprimernejše
- Pred nakupom se posvetujte z vašim trgovcem, ki vas bo neobvezno seznanil z našimi proizvodi

INDUPLATI JARŠE

GRADBENO PODJETJE LOGATEC

opravlja dela
na visokih
in nizkih
gradnjah.
Poleg tega
opravlja
obrtiška dela:

- MIZARSTVO
- PLESKARSTVO
- CEMENTNINE

Delovnim ljudem in kolektivom pristržno čestitamo za 29. november

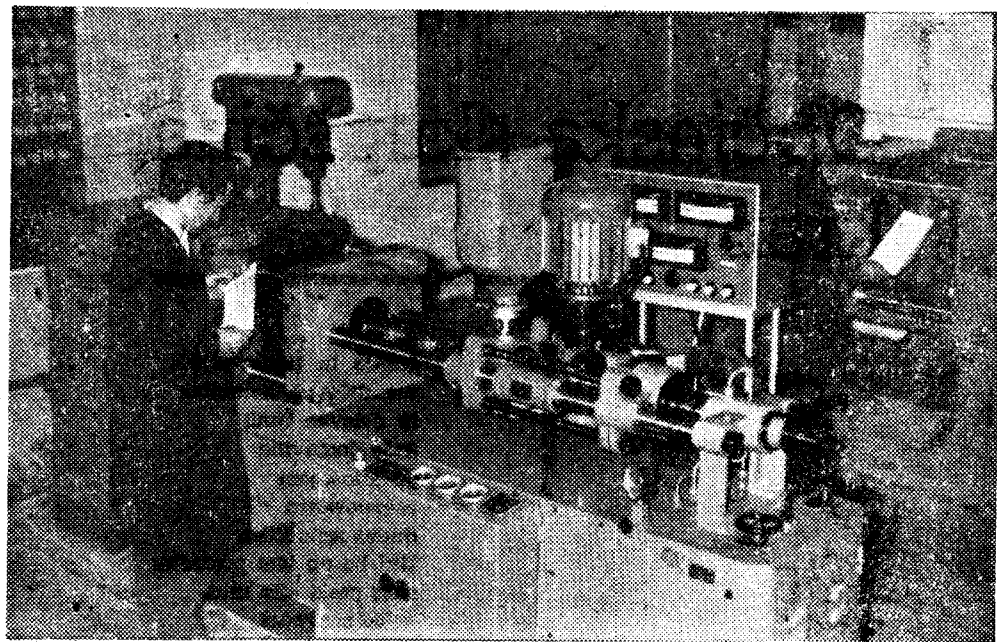
Te dni proslavlja kolektiv KOVINOPLASTIKE iz Loža 10-letnico ustanovitve podjetja. Podjetje je bilo ustanovljeno z odločbo bivšega Občinskega ljudskega odbora Loška dolina 27. novembra 1954. leta. Ustanovitev podjetja so narekovali v glavnem socialno-ekonomsko-politični problemi na območju Loške doline, nastali spričo pasivnosti področja in odvečne delovne sile, ki se je dotlej odseljevala. Prvi zarodek današnjega podjetja je bila mehanična delavnica v Starem trgu, ki je bila tedaj pod upravo takratne Kmetijske zadruga Stari trg. Z namenom razširitve podjetja je bilo poslanih v tovarno NI-KO Železniki 8 kmečkih fantov, železnih spoznavanja kovinske stroke. Njihova želja je bila zaposliti se in dajati družbi tisto, za kar so bili v tem trenutku odgovorni: pridobiti čimveč znanja in ga prenesti na bodoči kader.

Z manjšim kreditom, ki ga je tedaj prejelo podjetje za adaptacijo zadrugnega doma v Ložu, se je proizvodnja iz prostorov bivšega mlina v Pudobu prenesla v Lož. Začasne proizvodne prostore v Pudobu pa so namenili potrebam nastajajoče orodjarne. Peščica ljudi, ki je takrat predstavljala kolektiv, se je spoprijela z velikimi težavami, ki so značilne za razvoj podjetja, ustanovljenega brez industrijske tradicije, brez namenskih delov-

znašala v tem letu okrog 17 milijonov dinarjev.

Prizadevnost kolektiva in naraščajoče potrebe po izbranih izdelkih so pokazale izreden porast vrednosti proizvodnje v letu 1956: okrog 130 milijonov, kar je povzročilo precejšen priliv nove delovne sile, saj se je število zaposlenih povečalo na 170.

Poleg začrtanega programa se je kolektiv KOVINOPLASTIKE pričel ukvarjati z mislijo nove proizvodnje, ki ni bila vezana na obstoječi program — leta 1959 so bili storjeni prvi koraki za proizvodnjo izdelkov iz plastičnih mas. Sredstva so bila vložena v glavnem v raziskave na tem področju; na vprašanja »kako, s čim in kaj proizvajati«, še ni bilo jasnega odgovora. Da bi se ta nova proizvodna panoga razvila, se je kolektiv odrekal vsem takratnim »trinajstim plačam«, dasiravno osebni dohodki kljub izredno težkim delovnim pogojem niso bili zavidanja vredni. Tega leta je bil izdelan prvi »strojček« na ročni sistem zapiranja, ki je bil osnova za izdelavo novih strojev po istem principu. Pokazalo pa se je, da je tak način proizvodnje obrtniški. V najkrajšem času pa je bil po lastni konstrukciji urejen hidravlični pogon. Le na ta način se je bilo možno lotiti večje serijske proizvodnje in s tem zadovoljiti naraščajoče potrebe farmacevtske, kozmetične

Del strojnega oddelka obrata plastike v Pudobu

Ob 10. obletnici uspešnega razvoja

Kovinoplastike

LOŽ

nih prostorov, strojev, kadra in denarnih sredstev.

Prva proizvodnja je stekla na starih strojih in orodjih, ki so jih odstopila nekatera podjetja, hkrati pa so nastajala tudi orodja lastne izdelave, ki so bila sicer primitivna, so pa vendar ustrezala tečajnemu načinu dela. Težko je bilo tedaj govoriti o perspektivah proizvodnega programa. S postopno izboljšano organizacijo dela in potreb tržišča se je začel usmerjati proizvodni program na izdelavo gradbenega in pohištvenega okovja. Proizvodni program je v začetku leta 1955 obsegal vsega 11 izdelkov. Ta proizvodnja je zaposlovala 17 ljudi. Vrednost proizvodnje je

in druge industrije, s katerimi je kolektiv pričel sodelovati. Leto 1959 pa je bilo še posebno pomembno, ker je bila osvojena proizvodnja karnis »LOŽ-DOL«, v teku pa so bile priprave za proizvodnjo posebne izvedbe karnis s ščitom tipa »SNEŽNIK«. Asortiment kovinskih izdelkov pa se je tako razširil, da je bilo nujno potrebno ustanoviti livarno, ker so bili posamezni izdelki vezani na lite polizdelke. Obrat livarna pa je bil ustanovljen tudi z namenom, povečati kooperacijsko sodelovanje z sorodnimi podjetji. Spričo stalnega naraščanja bruto produkta in števila zaposlenih ter ob pomanjkanju proizvodnih prostorov je bil kolektiv KOVINOPLASTIKE prisiljen iskati nove prostore kri-

žem po Loški dolini. Tako so nastajali obrati v Pudobu, Ložu, Starem trgu, Markovcu in Babnem polju. Vzporedno s tem so naraščale tudi potrebe po skladiščnih prostorih, saj so redke vasi v Loški dolini, kjer KOVINOPLASTIKA ne bi imela začasnih skladiščnih in delovnih prostorov. V letu 1964 šteje kolektiv KOVINOPLASTIKE iz Loža 750 zaposlenih, njihov bruto produkt je narasel v tem letu na 2 in pol milijarde dinarjev. Vsa delovna sila izvira v glavnem iz območja Loške doline, kar se pozna tudi na dvigu splošnega standarda prebivalcev tega kraja. Lani je kolektiv uvedel drugo, letos pa še tretjo izmeno, da bi tako čimprej prisel do sredstev za modernizacijo strojne opre-

me in novih delovnih prostorov. Kako kritičen je položaj, naj pove dejstvo, da kolektiv ne razpolaga z garderobami, potrebnimi sanitarijami, saj imajo le 16 umivalnih pip z hladno vodo in 10 toaletnih prostorov za 32 različnih lokacij. Kolektiv vlaga vsa sredstva v modernizacijo strojev. Na račun čedalje višje produktivnosti in boljšega izkoriščanja zmogljivosti si to napolned lahko tudi privoščiti. V primerjavi z lanskim celim letom, ko je bilo ustvarjenih 110 milijonov za sklade, je letos za pol leta ustvarjenih 162 milijonov v ta namen. Podjetje je praktično zamenjalo prvo »strojno garnituro«, se pravi tiste stroje, ki jih je bilo zavržene in namenjene odpadku pobralo po tovarnah v naši republikli.

Poleg tega si kolektiv KOVINOPLASTIKE prizadeva vključiti se v mednarodno delitev dela; na to pot pa je stopilo podjetje že v preteklem letu. Kolektiv si prizadeva, da bi v bodoče še razširil sodelovanje na zunanjem tržišču.

Naštetih delovnih pogojev in perspektivni razvoj so narekovali kolektivu koncentracijo proizvodnje in s tem izboljšanje delovnih pogojev, povečanje bruto produkta, izboljšanje organizacije dela in dvig produktivnosti. Zato je kolektiv KOVINOPLASTIKE že v preteklem letu pričel graditi novo tovarno v Ložu, kamor se bodo koncentrirali vsi do sedaj obstoječi obrati. Kolektiv računa, da bo začelo delo končano v bližnji bodočnosti. V novih prostorih bodo člani kolektiva uspešneje in pod boljšimi pogoji opravljali postavljene jim naloge.

»METALNA«

TOVARNA KONSTRUKCIJ,
STROJNIH NAPRAV,
POLJEDELSKIH STROJEV
IN LIVARNA

MARIBOR

čestita vsem delovnim ljudem, kolektivom in poslovnim prijateljem ob 21. obletnici proglasitve republike

NAŠA PRVA IN NAJVAŽNEJŠA NALOGA NAJ BO SKRIB ZA DELOVNEGA ČLOVEKA!

Občinska skupščina Ajdovščina

IN DRUŽBENO-POLITIČNE ORGANIZACIJE

ČESTITAJO OB PRAZNOVANJU DNEVA
REPUBLIKE DELOVNIM LJUDEM
IN KOLEKTIVOM.
NAŠA PRISRČNA ČESTITKA VELJA
ŠE POSEBNO VSEM BORCEM,
AKTIVISTOM IN SIMPATIZERJEM NOV

Občinska skupščina Postojna

- OBČINSKI ODBOR SZDL
- OBČINSKI KOMITE
- OBČINSKI ODBOR ZVVI IN ZB
- OBČINSKA GASILSKA ZVEZA
- IN DRUGE MNOŽIČNO-POLITIČNE ORGANIZACIJE

čestitajo ob dnevu republike 29. novembru in žele delovnim ljudem in kolektivom v boju za lepše in bogatejše življenje kar največ uspehov

Občinska skupščina Kranj

čestita in pozdravlja vse delovne kolektive in delovne ljudi naše domovine ob letošnjem praznovanju dneva republike. Naj bo ob tem prazniku naše geslo »Za mir, enakopravnost in blaginjo delovnega človeka«.

ZAVOD ZA ZAPOSLOVANJE DELAVCEV

Murska Sobota

ČESTITA DELOVNIM LJUDEM IN
JIM ČESTITA ZA DAN REPUBLIKE

Trgovsko podjetje

»LJUDSKI MAGAZIN«

Ravne na Koroškem

čestita cenjenim potrošnikom za dan republike — 29. november

Pekarna in slaščičarna

RUŠE

- pripravlja za potrošnike
- dnevno svež kruh

Ob dnevu republike naš prisrčen pozdrav!

»Fužina-Čaven«

LOKOVEC PRI AJDOVŠČINI
pošta Ajdovščina

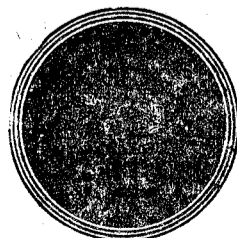
izdeluje vse vrste
kovanega
poljedelskega orodja

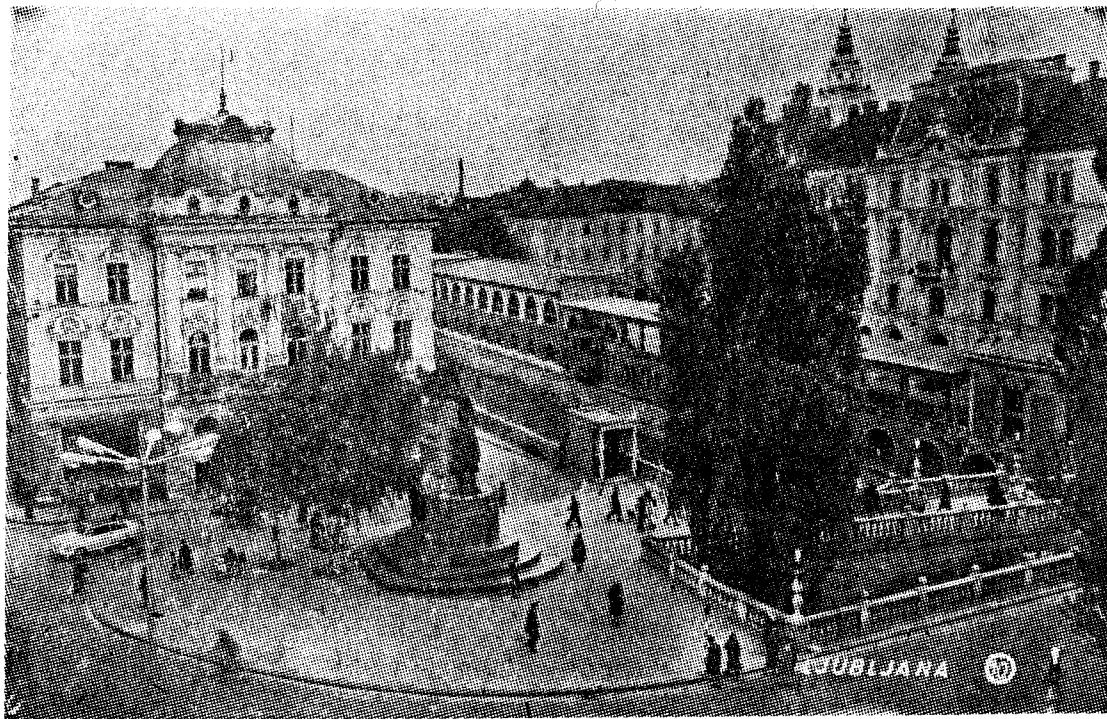
OB DNEVU REPUBLIKE NAŠE PRISRČNE ČESTITKE!

PODJETJE ZA AVTOMATIZACIJO PROG LJUBLJANA

ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM IN KOLEKTIVOM

OB 21. OBLETNICI PROGLASITVE REPUBLIKE

Občinska skupščina Ljubljana - Center

z družbeno-političnimi organizacijami

ČESTITA VSEM PREBIVALCEM IN DELOVNIM LJU-
DEM JUGOSLAVIJE OB 21. OBLETNICI II. ZASEDANJA
AVNOJ V JAJCU

»Vrvarna«, Ljubljana Trubarjeva ulica 29

ČESTITA ZA DAN REPUBLIKE — 29. NOVEMBER

PRODAJAMO: ŽIMO, VOLNO, GRADELJ, MOTVOZ IN ŠČETKE

GOSTINSKO PODJETJE

»Sabotin«, Nova Gorica

priporoča svoje obrate: hotel »Sabotin« in restavracijo »Solkan« na Trgu, kjer vam bomo ob dneh praznovanja dneva republike prijetno postregli. Obenem čestitamo delovnim ljudem za 29. november, praznik republike

KMETIJSKA ZADRUGA

SLOVENJ GRADEC

odkupeje in prodaja kmetijske pridelke, deluje kooperacijsko
Naše čestitke ob prazniku republike

Trgovsko podjetje »Jestvine« - Koper

predaja živila in gospodinjske potrebščine v mestu in okolici

NAJ ŽIVI 29. NOVEMBER — DAN REPUBLIKE!

Občinska skupščina Ravne na Koroškem z organizacijami

čestita delovnim ljudem in kolektivom za 29. november — obletnico rojstva nove Jugoslavije

Predilnica, Litija

1886—1964

čestita vsem delovnim ljudem Jugoslavije za praznik republike

Priporoča tkalnicam in pletilnicam svojo kvalitetno kardirano bombažno in stanično prejo, enojno in sukano

OBČINSKA SKUPŠČINA TREBNJE

z družbeno-političnimi
organizacijami

čestita vsem delovnim
ljudem, kolektivom in
bivšim borcem ob ena-
indvajseti obletnici zgo-
dovinskega zasedanja
v Jajcu

Komunalno podjetje Koper

OPRAVLJA VSO KOMUNALNO DEJAVNOST

POZDRAV DNEVU REPUBLIKE!

Kinematografsko podjetje

Globus-Film Koper

čestita delovnim ljudem in obiskovalcem kino predstav za dan republike — 29. november

Železarna Jesenice

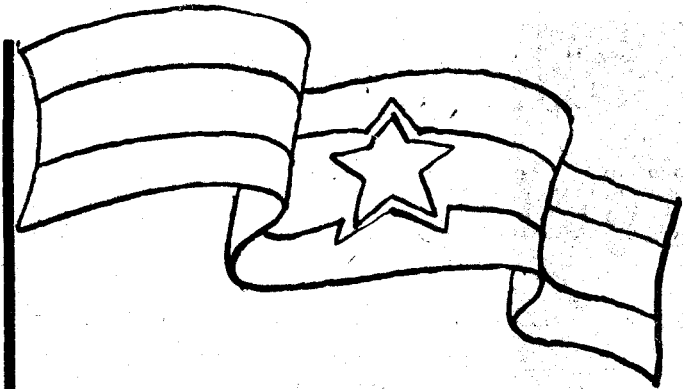
čestita delovnim ljudem in poslovnim prijateljem za dan republike — 29. november

Kmetijsko industrijski kombinat

»POMURKA« Murska Sobota

s svojimi obrati priporoča svoje kvalitetne, na domačem in tujem trgu priznane izdelke, ter čestita poslovnim prijateljem, odjemalcem, kooperantom in vsem delovnim ljudem za 29. november

SPLOŠNO
GRADBENO
PODJETJE

»PIONIR«

NOVO MESTO

opravlja solidno in po konkurenčnih cenah dela na visokih
in nizkih gradnjah

OB LETOŠNJEM PRAZNOVANJU DNEVA REPUBLIKE
— NAŠE ISKRENE ČESTITKE VSEM GRADBINCEM,
POSLOVNIM PRIJATELJEM IN DELOVNEMU LJUD-
STVU JUGOSLAVIJE

Občinska skupščina Sevnica

z družbeno političnimi organizacijami

SE PRIDRUŽUJE ČESTITKAM OB LETOŠNJEM PRAZNOVANJU DNEVA REPUB-
LIKE IN ŽELI NAJLEPŠIH USPEHOV DELOVNIM LJUDEM JUGOSLAVIJE

Komunalno obrtni center Velenje

ČESTITA DELOVNIM LJUDEM JUGOSLAVIJE
OB DNEVU REPUBLIKE

**OPRAVLJAMO KOMUNALNO DEJAVNOST —
KROJAŠTVO IN FRIZERSTVO**

Tobačna tovarna Ljubljana

čestita delovnim ljudem, kolektivom
in poslovnim prijateljem, posebno pa
še udeležencem NOV ob letošnjem
praznovanju dneva republike —
29. novembra

»LESOGRAD« — Kozina

Podjetje proizvaja lesne opečne iz-
delke, lesna proizvodnja.
Opravlja gradbena dela

DELOVNIM LJUDEM IN KOLEK-
TIVOM NAŠE ČESTITKE ZA DAN
REPUBLIKE!

ZAVOD ZA IZGRADNJO IN UREJANJE NASELIJ

NOVO MESTO

ČESTITA ZA DAN REPUBLIKE DELOVNIM LJUDEM IN KOLEKTIVOM

Hotel »Adria« Ankaran

HOTEL JE B KATEGORIJE,
RAZPOLAGA Z SOBAMI
ZA PRENOČIŠČE, BUNGALOVI —
VRT — LASTNO MORSKO
KOPALIŠČE —
MALO GOLF IGRISČE

Naj živi 29. november,
dan republike!

»Keramika«

TOVARNA
KERAMIČNIH IZDELKOV

NOVO MESTO

pozdravlja vse nekdanje borce in
delovne ljudi Jugoslavije ter jim
čestita za 29. november

Keramični in pečarski izdelki

TRGOVSKO PODJETJE

»KURIVO« KRANJ

Prodaja premog, drva, koks, oglje
in gradbeni material

NAJ ŽIVI 29. NOVEMBER —
DAN REPUBLIKE!

Občinska skupščina Lenart v Slovenskih goricah

ČESTITA Z DRUŽBENO
POLITIČNIMI ORGANIZACIJAMI
ZA DAN REPUBLIKE —
29. NOVEMBER

»IMONT«

INDUSTRIJA KEMIČNE
OBDELAVE LESA
DRAVOGRAD

ČESTITA DELOVNIM LJUDEM
OB DNEVU REPUBLIKE
IMPREGNACIJA ELEKTRIČNIH
IN TELEFONSKIH DROGOV

VELEBLAGOVNICA

»ZILA«

SLOVENJ GRADEC

Prodaja vse vrste tekstilnega, indu-
strijskega in prehrabnega blaga
Prisrčno čestitamo za 29. november,
dan republike

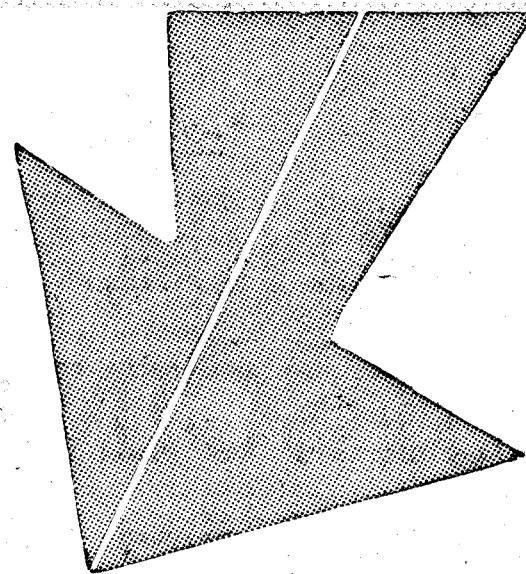
KMETIJSKA ZADRUGA PREVALJE

ČESTITA ZA DAN REPUBLIKE —
29. NOVEMBER

Gostinsko podjetje Litija

nudi v svojih obratih jedila po
zmernih cenah, razpolaga s preno-
čišči — vrt

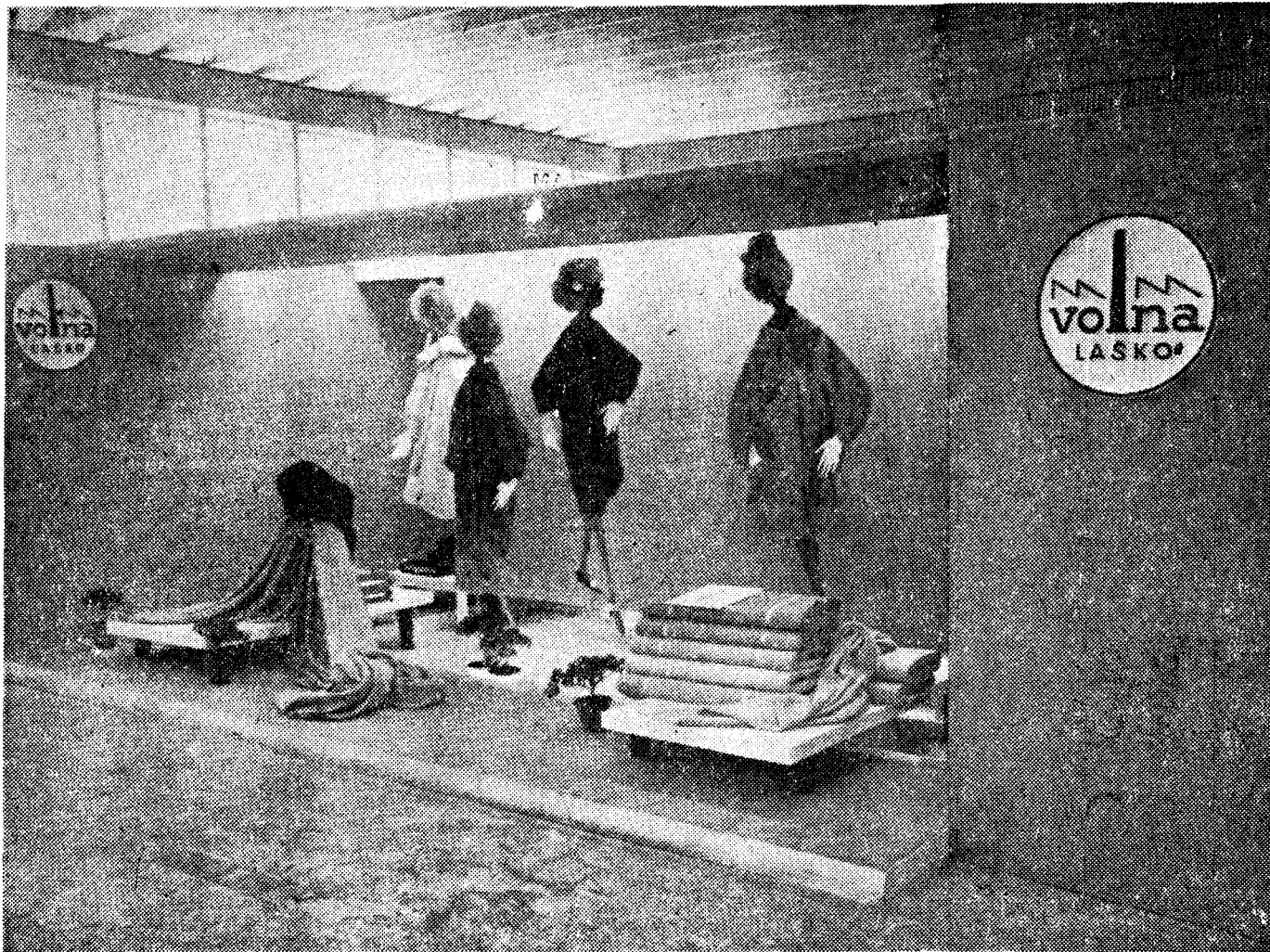
Delovnim ljudem prijeten počitek
ob praznovanju 29. novembra.
Vabimo vas na kratek obisk

Cestno podjetje Novo mesto

ČESTITA DELOVNEMU ČLOVEKU OB 21. OBLETNICI
ZGODOVINSKEGA ZASEDANJA V JAJCU

**VZDRŽEVANJE CEST I., II. IN III. REDA. GRADNJA
IN MODERNIZACIJA CESTNEGA OMREŽJA**

PROIZVAJA:

mikane in česane tkanine za ženske in moške plašče, obleke, kostime, sakoje in volnene odeje.

- Posebno znani so tweedi, cibellini in bukclji.
- Novost je raztegljiva tkanina »HELANCA«, ki se uporablja za smučarske hlače in se izdeluje v vseh modnih pastelnih barvah.

Podjetje »VOLNA« LAŠKO izvažajo svoje izdelke tudi v inozemstvo.

ZAHTEVAJTE zmeraj in povsod izdelke tovarne
»VOLNA« LAŠKO

»VOLNA« Industrija volnenih izdelkov Laško

Mariborska tekstilna tovarna Maribor

Kraljeviča Marka 19
Poštni predal 9
telefon 230-11
telex 033 17
Telegrami: Tekstiltvor

PREDILNICE
TKALNICE
BARVARNE
TISKARNE
APRETURE

Obrati:

- Melje 230-11
- Tabor 310-80
- Ruše 80-105
- Ljutomer 30
- Merinka 311-90

PREJE:

bombažne, kardirane, česane,
stanične in sintetične
vigogne
volnene — mikane

Proizvajamo

TKANINE:

bombažne, volnene,
iz staničnih vlaken,
umetno svilene podloge,
tkanine, izdelane iz
sintetičnih vlaken

SIVALNI SUKANEC

Vsi naši izdelki so znani po izredno dobri kvaliteti in zelo ugodnih cenah

Podjetje Avtopromet

in tuzemska špedicija
»Gorjanci«

NOVO MESTO — STRAŽA

opravlja redne in izredne prevoze potnikov, prevoz vseh vrst blaga in v svojih avtomehaničnih delavnicah v Straži in Novem mestu popravlja vse vrste motornih vozil in opravlja servis vozil FAP in TAM.

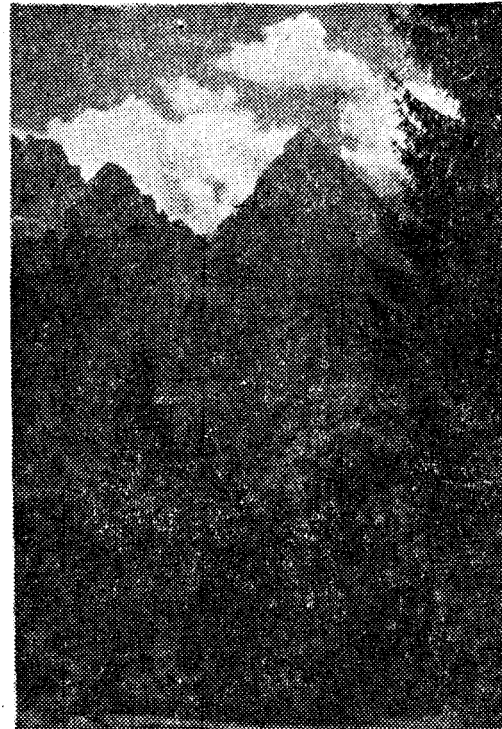
Podjetje priporoča svoje usluge in čestita vsem delovnim ljudem za dan republike, 29. november.

KLIMATIČNO ZDRAVILISCE IN MLADINSKO OKREVALIŠČE

»Franc Rozman«

GOZD - MARTULJEK
TER HOTEL »ŠPIK«

pošiljajo delovnemu človeku, poslovnim prijateljem, prav posebno pa še vsem tistim, ki so kdajkoli iskali svežega zraka in zdravja v našem okrevališču, pristrčne čestitke ob praznovanju 29. novembra — obletnice rojstva nove Jugoslavije, želeč, da nas še obiščete, da s svežimi močmi vsi skupaj nadaljujemo delo za blaginjo našega delovnega človeka

KOVINSKO

Kolektiv podjetja
čestita ob prazniku
republike vsem
delovnim ljudem
in poslovnim
prijateljem

»LIV« POSTOJNA

PODJETJE

izdeluje gradbeno
okovje, lahke
transportne naprave,
učila in paralelne
primože

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

»GRADNJE« POSTOJNA

izvaja vse vrste gradenj

Za dan republike — naše najlepše
želje za plodne uspehe

Delovni kolektiv IZDELOVALNICE GUMIRANEGA PAPIRJA VELENJE

priporoča svoje renomirane izdelke

Naj živi dan republike —
29. november!

mercator

VELETRGOVINA ■ IMPORT-EXPORT

LJUBLJANA — JUGOSLAVIJA

s poslovnimi enotami:

- »Emona« — Ljubljana, Borštnikov trg 3
- »Grmada« — Ljubljana, Celovška 43
- »Hrana« — Ljubljana, Gerbičeva 7
- »Litija« — Litija, Valvazorjev trg 10
- »Logatec« — Dolenji Logatec 27
- »Rožnik« — Ljubljana, Titova cesta 18 a
- »Polje« — Polje 70
- »Specerija« — Ljubljana, Prisojna ulica 7

čestita
delovnim kolektivom
in poslovnim
prijateljem
za dan republike

MONTAŽNO PODJETJE ZA IZOLACIJO

Ljubljana-Polje 356

izdeluje toplotno in hladilno
izolacijo, izolacijo za strehe,
zvočno izolacijo
in izolacijo proti koroziji
Kolektiv podjetja čestita vsem
delovnim ljudem ob dnevu republike
in se tudi vnaprej priporoča
za svoje izdelke

TRGOVSKO PODJETJE

Preko svojih 15 spe-
cialnih skladišč in 25
prodajalnih nudi svo-
jim potrošnikom pre-
ko grosistično-detaj-
listične mreže razno
trgovsko blago

»POTROŠNIK« iz Murske Sobotice

čestita cenjenim potrošnikom ob 21-letnici ustanovitve
republike

Trgovsko podjetje na debelo

»GALIS« iz Ljubljane

čestita v imenu kolektiva k 21. oblet-
nici rojstva nove Jugoslavije

ZELEZNIŠKO TRANSPORTNO PODJETJE NOVO MESTO

pozdravlja delovno ljudstvo Jugosla-
vije ob 29. novembru

Opravlja potniški in tovorni promet

KRAJEVNA SKUPNOST Ravne na Koroškem

se pridružuje čestitkam vsem de-
lovnim ljudem ob 21-letnici drugega
zasedanja AVNOJ v Jajcu

SPLOŠNO TRGOVSKO PODJETJE POSTOJNA

čestita cenjenim potrošnikom ob ob-
letnici proglasitve republike in se
priporoča za cenjeni obisk v svojih
poslovalnicah

OBRTNO STROJNO-MEHANIČNO
PODJETJE

»STROJ« Radlje ob Dravi

čestita vsem delovnim ljudem
ob prazniku republike

Komunalna banka Murska Sobota

čestita vlagateljem ob dnevu
republike

Omogoča potrošniške kredite
in sprejema vezane vloge z visoko
obrestno mero

OBČINSKA SKUPŠČINA RADLJE OB DRAVI

Z DRUŽBENO-POLITIČNIMI
ORGANIZACIJAMI

čestita občanom, delovnim ljudem in
bivšim borcev NOV ob letošnjem
jubileju rojstva republike

DRAVSKE ELEKTRARNE MARIBOR

»ELEKTRARNA VUZENICA«

čestita potrošnikom električne energije
za dan republike

Trgovsko podjetje

»BRDA« DOBROVO V BRDIH

čestita za dan republike
Trg zalagamo z vsem trgovskim blagom

»ŠPEDTRANS«

ŠPEDICIJA IN TRANSPORTI

MARIBOR, MELJSKA CESTA 16

Telefon 22-9-44, Telex: 033-46

Poslovalnice: Maribor, Slovenska Bistrica, Slovenske Konjice, Prevalje,
Murska Sobota, Ljutomer, Ormož, Lovrenc na Pohorju, Za-
greb, Rijeka, Beograd

Dejavnost: Vršiti tuzemske in mednarodne prevoze po zmernih cenah.
Carinjenje ter skladiščenje blaga in vse ostale špedicijske
posle

Podjetje: je včlanjeno v Združenju prometnih podjetij »VEKTOR«
Ljubljana in je kot tako tesno povezano z vsemi kraji
Jugoslavije

KOLEKTIV KMETIJSKE ZADRUGE DRAVOGRAD

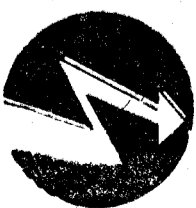
čestita ob prazniku republike,
29. novembru, vsem občanom

in se svojim poslovnim partnerjem
še vnaprej priporoča za sodelovanje

Elektro Celje POSLOVNA ENOTA SLOVENJ GRADEC

čestita cenjenim odjemalcem elek-
trične energije za dan republike.
Poslovna enota Slovenj Gradec iz-
vršuje distribucijo električne ener-
gije

»ELEKTRO KOPER« KOPER

Borcem in simpatizerjem NOB, delovnim kolektivom in
poslovnim prijateljem za dan republike — naš borbeni
pozdrav!

Lesno industrijsko podjetje Slovenj Gradec

proizvaja: →

žagan les iglavcev za izvoz in domači trg,
ladijski pod, embalažne zaboje, ogrodja za kavče,
stavbeno pohištvo, panel plošče in risalne deske

Kmetijski kombinat

RADGONA

pošta Gornja Radgona

pošilja ob dnevu republike delovnim ljudem v mestu in na vasi čestitke in najboljše želje za nadaljnji napredek naše domovine

Vozila - Gorica

Šempeter pri Gorici

Pozdrav 29. novembru — dnevu republike!

IZDELUJEMO:

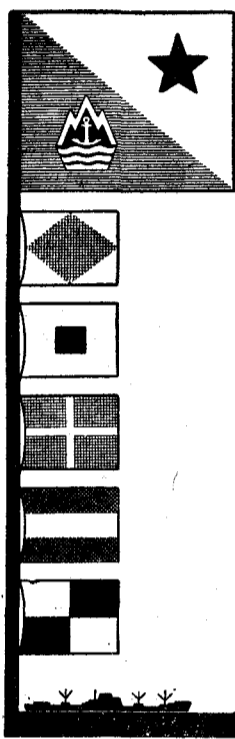
avtomobilске prikolice
od 8—40 ton,
cisterne za prevoz tekočin
in vtekočinjenih plinov

TEKSTILNA TOVARNA

MEDVODE

OB 25-LETNICI IZGRADNJE TOVARNE IN LETOSNJEM PRAZNOVANJU DNEVA REPUBLIKE NAJPRISRČNEJE ČESTITAMO DELOVNEMU LJUDSTVU IN KOLEKTIVOM Z NAJBOLJŠIMI ŽELJAMI ZA BLAGINJO DELOVNEGA ČLOVEKA

SPLOŠNA PLOVBA PIRAN

ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM JUGOSLAVIJE ZA PRAZNIK REPUBLIKE — 29. NOVEMBER

29. NOVEMBER!

Komunalno podjetje

Dobrovo v Brdih

OPRAVLJA GRADBENO DEJAVNOST — MEHANIČNA DELAVNICA — GOSTINSKO PODJETJE S PRENOČIŠČI

NAJ ŽIVI 29. NOVEMBER — PRAZNIK REPUBLIKE!

Gradbeno podjetje

Dravograd

opravlja vsa gradbena dela na visokih in nizkih gradnjah Delovnim ljudem in kolektivom pri-srčne čestitke za 29. november

Kmetijska zadruga

PODGORJE

pri Slovenj Gradcu

čestita delovnim ljudem Jugoslavi-je ob 21. obletnici proglasitve re-publike

Kmetijska zadruga

»BRDA«

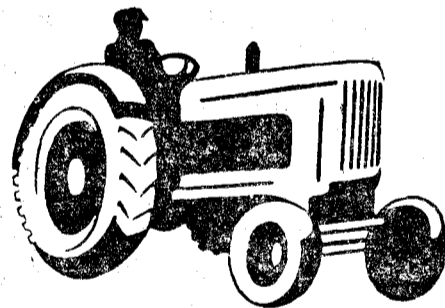
Dobrovo v Brdih

opravlja kmetijsko, gozdarsko in sadjarsko dejavnost ter skrbi za napredek kmetijstva na svojem območju

VSEM DELOVNIM LJUDEM PRISRČEN POZDRAV OB DNEVU REPUBLIKE

AGROKOMBINAT

KZ Lenart v Slovenskih goricah

- POLJEDELSKA DEJAVNOST
- ŽIVINCREJA
- SADJARSTVO

ENAINDVAJSETO LETO MINEVA OD PROGLASITVE REPUBLIKE. V TEM ČASU SMO BILI PRIČA VELIKEMU NAPREDKU NAŠE DOMOVINE. — REPUBLIKI NAŠ POZDRAVI!

Elektrarna

BRESTANICA

čestita vsem odjemalcem električne energije, delovnim ljudem in poslovnim prijateljem — za dan republike 29. november

Trgovsko podjetje

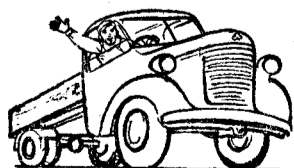
BRANIK

BRANIK

s svojimi 11 poslovalnicami se priporoča za cenjeni obisk Ob dnevu republike naše iskrene čestitke delovnim ljudem

INTEREUROPA Koper

obrat AVTOREMONT Sežana

ČESTITA OB DNEVU REPUBLIKE 29. NOVEMBRU

SPLOŠNI AVTOSERVIS — MEHANIČNA DELAVNICA

Zavod za zaposlovanje delavcev

NOVA GORICA

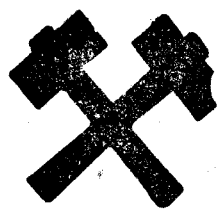
čestita delovnim ljudem Jugoslavije in želi prijetno praznovanje dneva republike — 21. obletnice II. zasedanja AVNOJ

Obrtno pečarsko montažno podjetje

OBLOGA • Ljubljana-Polje

izdelovanje in obloga peči, sten, teraco stene, tlak

Ob letošnjem praznovanju dneva republike želimo delovnim ljudem in poslovnim prijateljem nadaljnjih uspehov

Izkop,
transport
in prodaja
črnega
premoga

Rudnik Sečovlje

Delovni kolektiv pošilja poslovnim prijateljem, kolektivom in delovnemu ljudstvu Jugoslavije ob letošnjem praznovanju DNEVA REPUBLIKE prirsčne čestitke in najboljše želje za nadaljnje uspehe pri izgradnji naše domovine.

Posebna čestitka velja vsem onim, ki so s svojimi napori in nesebičnim žrtvovanjem doprinesli k naši osvoboditvi.

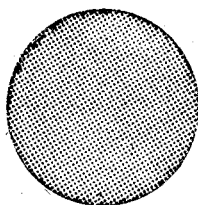
ČZP POMURSKI TISK

MURSKA SOBOTA

Ima širok krog svoje dejavnosti. Izdaja list »Pomurski vestnik« in »Ivépújsäg« za madžarsko narodno manjšino, kot založba pa je s svojimi kvalitetnimi izdajami knjig v slovenskem in madžarskem jeziku znana daleč po naši domovini. Časopisno založniško podjetje »Pomurski tisk« ima lastno tiskarno, nudi vse vrste tiskarniških uslug ter pestro izbiro embalažnih izdelkov iz kartona.

V njenih knjigarnah najde potrošnik vse vrste pisarniškega materiala, ljubitelji dobre knjige pa imajo na izbiro lepe knjižne izdaje v slovenskem in madžarskem jeziku.

Poleg navedene dejavnosti opravljamo še z lokalno radijsko postajo.

»Termika«

Montažno in industrijsko podjetje za toplotne, hladilne in akustične izolacije

LJUBLJANA, KAMNIŠKA 25

Uprava:
LJUBLJANA, KAMNIŠKA 25
telefoni: 36-306, 36-307, 36-308,
direktor: 32-247

Sektor gradbene montaže:
LJUBLJANA, POLJANSKA 77
telefon: 30-281

Računovodstvo:
LJUBLJANA, POLJANSKA 77
telefon: 30-280

Tehnični biro:
RIJEKA, ULICA JNA 90
telefon: 24-330

Obrati:
OBRAT ZA PROIZVODNJO

Za praznik republike čestitamo delovnemu ljudstvu Jugoslavije in poslovnim prijateljem

MINERALNE VOLNE
Bodovlje pri Škofji Loki — tel. 284
OBRAT SPECIALNEGA
MIZARSTVA

Poljane nad Škofjo Loko — tel. 824
KOVINARSKI OBRAT
V LJUBLJANI

Kamniška 25 — tel.: 36-306, 7, 8,
int. 001
OBRAT ZRENJANIN — tel.: 19-57

Predstavnštva:
BEOGRAD, ZAGREB, SKOPJE,
ZRENJANIN, PULA, SPLIT in
REKA;
FRANKFURT — Zahodna Nemčija
in ekspozitura v Holandiji

Vsem poslovnim prijateljem in delovnemu ljudstvu naše iskrene čestitke za dan republike — 29. november!

TOVARNA KLJUČAVNIC

»LAMA«

DEKANI PRI KOPRU

Izdelovanje vseh vrst ključavnic — izdelujemo razne avto dele, izdelane na stiskalnicah do 100 ton, rezanje hladno valjanih trakov na krožnih škarjah do debeline 3 mm, vse po ugodnih cenah. Kakovostno izdelujemo po želji kupca razne vrste pohištvenih ključavnic in drugo kovinsko galanterijo z galvansko obdelavo (z bakrom, nikljem, medenino, cinkom itd.).

Delovnim ljudem in poslovnim prijateljem iskreno čestitamo za dan republike.

»TEOL-OLJARNJA«

tovarna pomožnih sredstev, sintetičnih pralnih surovin in tehničnih olj
Ljubljana,
Zaloška c. 54

čestita poslovnim prijateljem in delovnim ljudem ob 29. novembru — dnevu republike. Naj živi dan republike — simbol naših hotenj — obletnica zgodovinskega zasedanja AVNOJ v Jajcu.

Uspešen razvoj komune ŠMARJE PRI JELŠAH

Kakor se je napredno gibanje začelo že pred drugo svetovno vojno, tako so v NOB zagrabili za orožje. Tudi po osvoboditvi niso stali občani ob strani, saj je bilo treba obnoviti porušene domove. S Steklarno so prišli pred vojno v Rogaško Slatino delavci, z njimi napredne ideje in ustanovitev Komunistične partije, ki se ji je še kot študent pridružil Boris Kidrič. Kakor so začeli zgodaj z organizacijo, tako so se sinovi današnje komune že zgodaj vključili v partizane, ko so fašisti zasedli našo domovino. Odšli so in delovali v Celjski četi, Brežiški četi, Kozjanskem bataljonu in Kozjanskem odredu in se borili po Kozjanskem, na Boču, Maclju, okrog Jurkloštra

Grupa terencev na Boču — zaščitnica bolnišnice

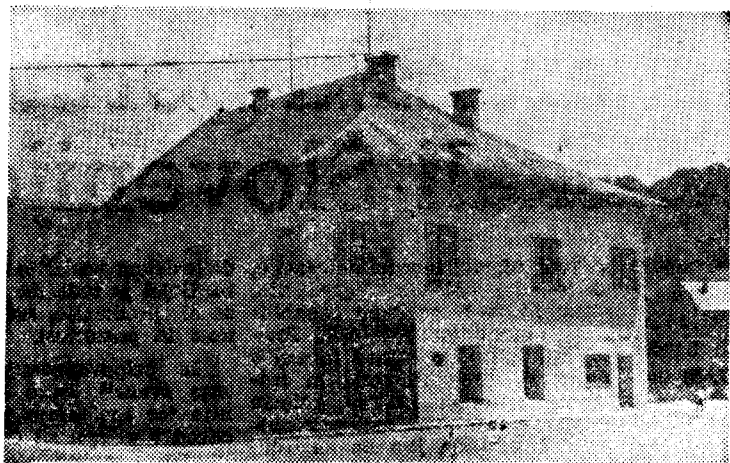
Partizanska bolnišnica na Boču (OV3B) pri travniku Formile — junij 1945

in drugod. Preko ozemlja današnje komune Šmarje pri Jelšah se je pomikala slavna Stiri-najsta divizija. Delovalo je več partizanskih bolnišnic. Danes imajo v komuni novo lepo mle-karno, novo upravno poslopje, nov zdravstveni dom, v Rogaški Slatini so povečali tovarno, usta-novili industrijsko steklarsko šolo, povečali Zdravilišče, zgradili novo terapijo, asfaltirali ce-sto Celje—Rogaška Slatina, ki je izrednega turi-stičnega pomena in še in še.

447 žrtev je dala komuna za ceno svobode.

Preko 1300 članov imajo danes organizacije ZB, ZVVI in ZROP.

Trgovsko podjetje »Jelša« v Šmarju pri Jelšah

Stavba trgovskega podjetja »Jelša« s samopostrežno trgovino

Med najmočnejša podjetja v komuni nedvomno spa-da trgovsko podjetje »Jelša« s svojimi 48 obrati. Po-leg prodajaln v matičnem kraju imajo poslovalnice še v Rogaški Slatini, Sentvidu, Mestinju, Sladki gori, Pe-čici, Podplatu, Kostrivnici, Zibiki, Kristan vrhu, Pri-stavi, Sodni vasi, Vinskem vrhu, Podčetrtku, Imenem, Virštajnu, Podsredi, Polju, Golobinjeku, Stojnem selu, Cerovcu, Dobovcu in drugod.

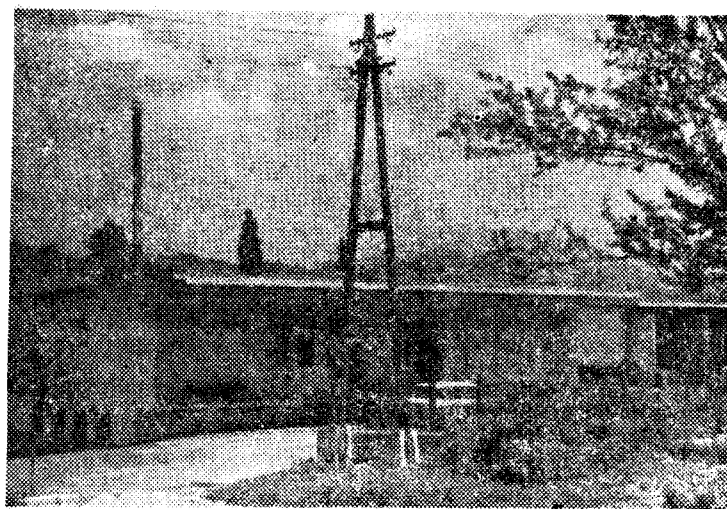
Današnje podjetje so ustanovili že zgodaj po osvo-boditvi, vendar je v današnjem obsegu začelo delovati šele 1. jan. 1963, ko so se mu pridružila podjetja: Bistri-ca ob Sotli (1961), Kozje (1962), Podčetrtek, »Donat« Rogatec (1963) in ravno takrat tudi »Izbira« iz Rogaške

Slatine. Tako predstavlja danes trgovsko podjetje »Jel-ša« močno gospodarsko organizacijo, ki zaposluje 180 prodajalcev in uslužbencev in je v preteklem letu do-segla že promet 1 milijardo 630 milijonov dinarjev, kar je pomenilo kar 8 % prekoračitve plana. Tudi letošnji plan, ki je za 200 milijonov višji, uspešno dosegajo in celo presegajo. Trudijo se, da bi modernizirali trgovi-ne. Doslej so uredili že dve samopostrežni trgovini in to 1962 v Šmarju in 1963 v Rogatcu. 130 milijonov in-vesticij predvidevajo za takšno trgovino v Rogaški Sla-tini. Preurejajo še v Šmarju in v načrtu imajo novo trgovino v Podčetrtku. Delovnemu kolektivu želimo, da bi uresničil svoje načrte.

Mlekarna v Šmarju pri Jelšah je le obrat Kmetij-ske zadruge, vendar samostojno skrbi za preskrbo kra-ja z mlekom, ki ga predeluje tudi v razne mlečne iz-delke. Medtem ko je imela pred vojno privatna mle-karna le štiri zaposlene, jih dela danes v mlekarni že 29. Danes izdelujejo kar trije vrste sira: groyer, trapist

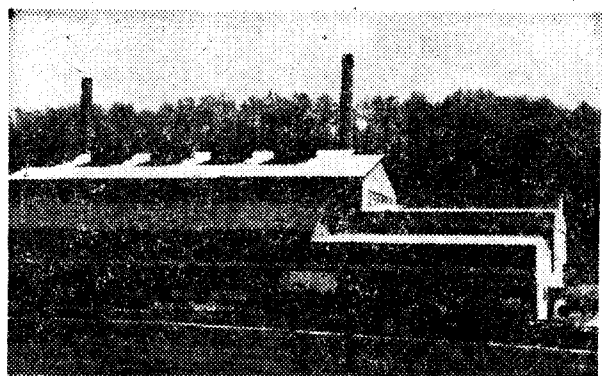
in topljeni sir, ki so vsi polnomastni, dalje še surovo maslo, ki ga pošiljajo na Korosko, Primorsko, v Ljub-ljano in Ptuj. V letu 1963 so realizirali 2 milijona 843 tisoč litrov mleka in dosegli promet 198 milijonov di-narjev. Kljub temu, da je mlekarna v lepi stavbi, bi bila potrebna nova moderna oprema.

Mlekarna v Šmarju

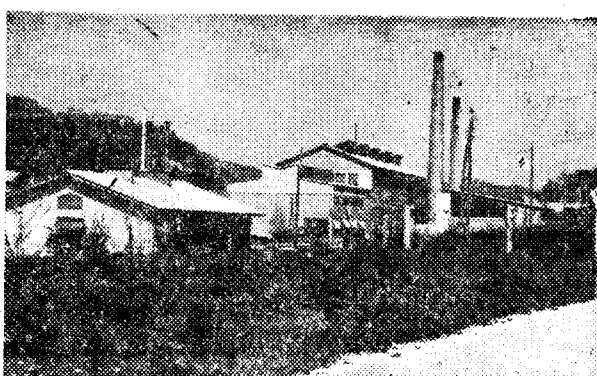

Mlekarna v Šmarju pri Jelšah

Steklarna »Boris Kidrič« v Rogaški Slatini

Steklarna »B. K.« v Rogaški Slatini — stari del tovarne z novo dograjenim objektom

Kislinska polirnica z ostalimi tovarniškimi objekti Steklarne v Rogaški Slatini

Nedvomno je najmočnejše podjetje v komuni prav steklarna »Boris Kidrič« v Rogaški Slatini. Svoje iz-delke predvsem izvažajo in ima v zamejstvu utrjen svoj ugled tako po kakovosti izdelkov kakor tudi po solid-nosti in zanesljivosti trgovanja. Danes zaposluje Ste-klarna v Rogaški Slatini 960 delavcev, v Slovenski Bistrici, ki je poslovna enota Steklarne, pa 180 delavcev.

Kljub temu, da so imeli v letošnjem letu zelo na-pet izvozni plan, ga uspešno dosegajo in ga bodo v ce-loti izpolnili. Čeprav je po njihovih izdelkih veliko povpraševanje v inozemstvu, prodajo približno četrti-no svojih izdelkov tudi na domačem trgu. Če pomi-slimo, da so si postavili izvozni plan na milijon in sto-šestindeset tisoč dolarjev in da ga bodo tudi dosegli, vidimo, da si kolektiv prizadeva in se nenehno trudi.

Pekarna in slaščičarna v Rogaški Slatini

Pekarna deluje v Rogaški Slatini že od leta 1948. Takrat je 5 pekov doseglo 7 milijonov letnega prometa, v lanskem letu pa je 40 pekov preseglo že 120 milijonov letne realizacije. Pečejo kruh vseh vrst in pecivo tako za goste, domačine in prebivalce sosed-njih krajev: Šmarja, Rogatca, Kozjega, Podčetrška, Mestinja, Pla-nine, Loke pri Zusmu, Slivnice in drugod.

Steklarski šolski center v Rogaški Slatini

Nujno je, da omenimo v dejavnostih komune še Steklarski šolski center v Rogaški Slatini, ki je vzgojil steklarski industriji Jugoslavije že 800 poklicnih steklarjev. Steklarski center je imel doslej le poklicno šolo za steklarje. V letošnjem letu pa so usta-novili še tehnično šolo, ki bo vzgajala steklarske tehnike. Pogoj za poklicno šolo je končana osemletka, za tehnično pa končana po-klicna šola ali že kvalifikacija poklicnega steklarja. Tehnična šola je edina v Jugoslaviji, medtem ko imajo podobno poklicno šolo le še v Paračinu.

Obiščite Rogaško Slatino!

Stavba nove terapije med gradnjo. Da-nes je stavba že dograjena

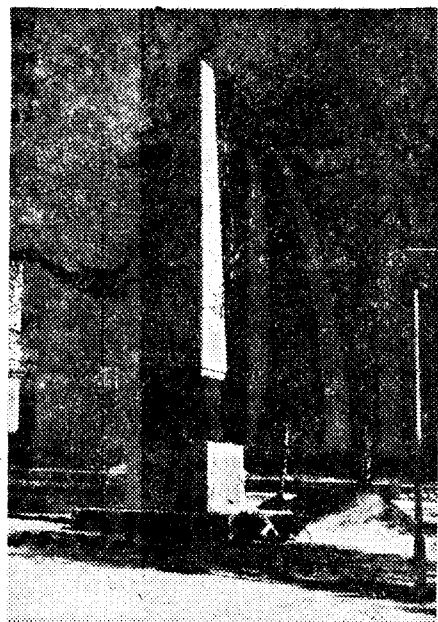
Zdravilni vrecl v Rogaški Slatini so si s stoletno tradicijo pridobili velik ugled doma in po svetu. Njihova moč še ni opešala in ni izgubila zdravilnih lastnosti. Z novejšimi raz-iskovanji so rogaški vrecl celo okrepili svojo veljavo; znani balneološki strokovnjaki so na podlagi obširnih in sistematičnih raziskoval-nih del odkrili še bolj aktivne vrecl z višjim in učinkovitejšim mineralnim sestavom. Temeljito proučevanje geološke zgradbe tal pod zdraviliščem nam bo tudi v prihodnosti omo-gočilo voditi načrtno politiko odpiranja in črpanja vrecl.

V Rogaški Slatini si prizadevajo, da bi v kar največji meri ohranili ogromne mase zdravilne vode in plina. Navrtali so že mnogo vrtin, toda uporabljajo jih samo majhen del. Ostale so skrbno zamašili, da bi dragocena voda in plin ne uhajala. Prav tako skrbijo tudi za ohranitev zemeljskega zaklada pred talno vodo. V ta namen injicirajo teren tudi do globine nekaj desetih metrov z nepropusnim materialom. Tako preprečujejo pronicanje talne vode ob cevih vrecl in s tem v zvezi kvarjenje sestava mineralne vode.

O tem, proti katerim boleznim zdravilno deluje rogaška slatina, je dala končno besedo

znanost. Zdravstveni strokovnjaki so s teme-ljitim proučevanjem in analizami ugotovili, da zdravilna voda iz rogaških vrecl lahko pomaga proti mnogim boleznim. V Rogaški Slatini z velikim uspehom zdravijo predvsem zapako, zlato žilo, zgago, želodčni katar, čire na želodcu in dvanajsterniku, razne črevesne katarje; bolezn jeter: zlatenico, vnetja in ci-rozo; bolezn žolčnika; razna vnetja in žolčne kamne; sladkorno bolezen, protin, toščavost, glavobol, nevrastenijo in druge bolezni.

Presek skozi zgodovino Rogaške Slatine in slave njenih zdravilnih vrecl nam pove, da je število gostov, ki so v slatini iskali zdrav-je, močno naraščalo. Že na vstopu v dvajse-to stoletje so v Rogaški Slatini zabeležili okrog tri tisoč gostov na leto. Po treh desetletjih se je obisk potrojil. Po osvoboditvi je obisk re-konvalescentov v Rogaški Slatini še porastel in se še vedno vztrajno povečuje, kar lahko pripisujemo predvsem uspešnemu zdravlje-nju, dobremu počutju gostov in ne nazadnje novemu sistemu socialnega zavarovanja, ki omogoča zdravljenje tudi tistim, katerim po-prej ni bilo dosegljivo zaradi finančnih zaprek.

Spomenik NOB v Rogaški Slatini

